הײנט 8 זײטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרײז 10 גראשען

נײעס פאלקסבלאט

№ 186 | Łódź, Poniedziałek, 11 sierpnia 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י״ז אב תר״צ | № 186

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געשלאסען דעם לעגיאניסטען־צוזאמענפאהר

10 טויזענט אנטײלנעהמער אין צוזאמענפאהר

רעדעס פון פרעמיער סלאוועק און גענ. רידז־שמיגלי

ראדאם, 10. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) נאכן ראדאם איז הײנט געשלאסען געווארען דער צײכען פון לעגיאניסטען צוזאמענפאהר. צום צוזאמענפאהר איז געקומען כמעט די גאנצע רודע אלע גענעראלען א. ז. וו. געקומען איז נאר נישט גענעראל סאסנקאווסקי.

אנגעהויבען האבען זיך די פײערונגען מיט דער ענטהילונג פון דעם דענקמאל פאר דער „לעגיאניסטען־טאט“. אראבגענומען די הילע פון דענקמאל האט פרעמיער סלאוועק, און אין דעם מאמענט איז אנגעקומען אויפ׳ן פלאץ מארשאלעק פילסודסקי. די פערזאמעלטע האבען דעם מארשאל געמאכט א איבערגעוועלטיגענדע אוואציע.

דאן איז פארגעקומען א דעפילאדע פאר מארשאלעק פון מיליטער, לעגיאניסטען און פערשידענע פעראײנען און ביסקופ באנדורסקי האט אבגעריכט א פעלד־גאטעס דינסט.

ביסקופ באנדורסקי האט די רעדע זײנע, האט ער האט געהאלטען בעת דעם גאטעס דינסט פערענדיגט מיט די ווערטער, אז מען דארף ליב האבען דעם פיהרער און מען דארף ליב האבען די רעגירונג.

10 טויזענט לעגיאניסטען זיך בעטייליגט אין צוזאמענפאהר

ארום 4 א זײגער נאכמיטאג האט געזאלט אין זאל פון קינא „קארסא“ געעפענט ווערען דער צוזאמענפאהר צוליב דעם אבער וואס דער ריזיגער עולם וואלט אין זאל נישט געקאנט געפינען קײן פלאץ — לויט אפיציעלע מעלדונגען האבען זיך אין צוזאמענפאהר בעטייליגט 10 טויזענט לעגיאניסטען — איז דער צוזאמענפאהר געעפענט געווארען, נישט קוקענדיג אויף דעם וואס עס האט גע־גאסען א שטארקער רעגען, אונטער׳ן פרייען הימעל.

געעפענט דעם צוזאמענפאהר האט פרעמיער סלאוועק. פאלד האבען זיך געהערט אויסרופען מיר ווילען מארשאל פילסודסקי זאל רעדען. מארשאל פילסודסקי האט אבער נישט גענומען קײן ווארט.

ערעפנונגס־רעדע פון פרעמיער סלאוועק

פרעמיער סלאוועק האט זײן רעדע אנגעהויבען מיט די ווערטער.

ברידער און קאלעגען! איך וועל דערמאהנען אונזערע פערגאנגענהייט, די צייטען ווען מיר זענען ארויס אין קאמף און זענען איבערגעגאנגען פון ווערטער צו מעשים, פאר׳ן פרייז פון אונזער בלוט האבען מיר אויסגעקעמפט גלייכע רעכט פאר אלע בירגער. מיר בויען א ניי לעבען פאר אלע, און עס וועט מוזען זײן א פוילען ווי מיר ווילען האבען אדער עס וועט אינגאנצען נישט זײן.

נישט פאר מאטעריעלע נוצען און נישט פאר פריווילעגיעס האבען מיר פערגאסען אונזער בלוט. מיר זענען די אמת׳ע ריטער וועלכע האבען געקעמפט פאר דער טובה פון לאנד, אלע האבען מיר געקעמפט פוירען, ארבייטער און אינטעליגענטע, און אויב מען וועט דארפען וועלען מיר אויך ווייטער קעמפען.

פרעמיער סלאוועקס רעדע איז אויפגענומען געווארען מיט הילכיגע אפלאדיסמענטען און מיט אויסרופען זאל לעבען פרעמיער סלאוועק, זאל לעבען מארשאל פילסודסקי.

די אפלאדיסמענטען האבען געדויערט עטליכע מינוט.

רעדע פון גענעראל רידז־שמיגלי

דאן האט גענומען א ווארט דער גענעראל רידז שמיגלי.

איך האב א לאנגע צייט געטראכט, האט גענעראל רידז־שמיגלי געזאגט, צי איך זאל נעהמען א ווארט אדער נישט. איך בין [illegible] איבערצייגט, אז נאר איין מענש אין פוילען האט רעכט צו רעדען, ווייל די ווערטער פון דאזיגען מענש זענען פערוואנדעלט געווארען אין מעשים און געשעהענישען.

ביי די דאזיגע ווערטער ברעכען אויס געוואלדיגע אפלאדיסמענטען און אויסרופען: עס זאל לעבען מארשאל פילסודסקי.

עס איז גענוג, האט גענעראל רידז שמיגלי ווייטער געזאגט, צו קוקען אין די אויגען פון דעם דאזיגען מענשען און זיך איבערצייגען, אז זײן בליק זעהט ווייטער און בעסער פאר אונזערע.

מיט 16 יאהר צוריק זענען מיר אלס וועלכער ארום אין קאמף אונטער דער אנפיהרונג פון קאמענדאנט און איך איצט ווארטען מיר ווייטער דערויף, וואס ער וועט אונז זאגען.

אין פוילען זענען אבער פארהאן א סך שלעכטע מענשען, וועלכע ווילען אונז שטערען אין דער ארבייט פון שאפען א שטארק פוילען. צי געדענקט איהר אבער נאך דאס אלטע וועלנערישע לידעל וואס איהר האט דעמאלט געזונגען: „טא באגנעט מניע אוקלויע, קולא אוצאלויע אלע ניע טרי“ (דער באגנעט וועט מיך שטעכען, די קויל וועט מיך קוישען אבער נישט די) דאס־זעלבע לידעל קענען מיר איצט זינגען אונזערע היינטיגע שונאים.

זיכער, עס איז נישט דא קיין גערעכטיגקייט אויף דער וועלט. אין דער לעצטער מלחמה האבען מיר געקעמפט פאר די גרעניצען פון פוילען אונטער דער אנפיהרונג פון אונזער קאמענדאנט, מיר האבען גע־קעמפט פאר א גרויס פוילען. מיר זענען ארויס קעמפען פאר זײנע אידעען, און איצט הייסען מיר, אז צווי זאלען דארפען געליבט און געשעצט ווערען פוילען און דער קאמענדאנט. די שולע פון אונזער קאמענדאנט האט אונז געלערנט צו זײן גרייט צום קאמף פאר זײנע אידעען און איצט וועט איהר בעהיטען איינצופיהרען אין לעבען זײנע אידעען.

איהר זענט עדות ווי עס קומען איצט די שונאים פון פוילען און בעקעמפען זײנע אידעען. איהר דארפט דעריבער אונז בײהילפיג זײן אין אונזער קאמף. איהר דארפט אליין איבערנעהמען די איניציאטיווע און אליין וויסען וואס צו טון.

איהר דארפט מיט די אידעען פון קאמענדאנט אריינדרינגען אין דער געזעלשאפט, אין דער פאבריק, אין שטאט, אין דארף און טוען דאס, וואס עס פאדערט פון אייך דער קאמענדאנט.

מיר היטען די גרעניצען פון פוילען געגען די אויסערליכע שונאים, און די רוהע און ארדנונג אין לאנד דארף זײן אייער זארג אלס פרייע בירגער און ציווילע. איהר דארפט אויסשוועלען אדער צו דינען דעם קאמענדאנט, אדער צו זײן איהם ווי א קויל ביי דינעס. סלויבט איהר אליין אויף דעם וועג.

פון וואס איך זאל נישט ווערען הערט פון דער פערגאנגענהייט, געגענווארט אדער צוקונפט מוז איך אלץ רעדען וועגען קאמענדאנט פילסודסקי.

עס זענען פאראן א סך גוטע זעלנער און קיין זעלנער קעמפט נישט פאר׳ן מאטעריעלען נוצען. מיר

(ווייטער. זעה 2־טע זייט).

ריזיגע לויה פון ערמארדעטען

טויזענדער מענשען זענען געקומען צו דער לויה פון ערמארדעטען משה יאקובאוויטש. — ביים אפענעם קבר ערקלערט א פרײנד פון דערשאסענעם, אז זײנע חברים וועלען גע־דענקען וואס זיי האבען צו טון, — מוטער און שוועסטער ספאזמירען און חלש׳ען

נעכטען בײטאג איז פארגעקומען די לויה פונ׳ם ערמארדעטען משה משיח׳ל (משה יאקובאוויטש) די לויה איז פארגעקומען פון שטעטישען פראזעקטאריום אויף לאגעווא גאכדעם ווי דער דערשאסענער איז געפלאמסט געווארען, און ער איז אויסגעגעבען געווארען דער פאמיליע. מיט דער לויה האט זיך בעשעפטיגט „חסד של אמת“. צו דער לויה איז געקומען זעהר א גרויסער עולם מלוים פון עטליכע טויזענט מאן, פריינד, חברים און בעקאנטע פונ׳ם ערמארדעטען און א ביסעל נייגעריגע.

אינים מרויער־צוג האט זיך געצייגען א לאנגע שורה פון עטליכע הונדערט דראשקעס, ריקשעס, אויטאס. אין די דראשקעס און ריקשעס זענען גע־פאהרען גאנצע משפחות און זעהר פיל פרויען. אויף דער עגלה איז געהאנגען א גרויסער קראנץ בלומען. עס האט זיך געפיהלט, אז די געמיטער זענען ביי א טייל פון די מלוים געווען, שטארק צוהיצט אין נישט מי און נישט וועגן האט אויסגעבראכען א מחלוקה. די עלטערע זענען אבער געשטאנען אויף דער וואך און צו קיין סקאנדאלען נישט דערלאזט.

שוין אין דער אלעע פון דעם בית־עולם האט איי־נער א „יאגעק“ צעבראכען זײן שטעקען איבער די קעפ און פלייצעס פון עפעס צווי אנדערע יונגעליים. עס זענען אבער באלד אנגעקומען עלטערע מענער און פרויען און מען האט דעם יונגען איינגעשטילט.

די גאנצע לויה איז געווען, א חוץ דעם, שטארק מעוואלט דורך מגידים און געדיים־פאליציי.

אין טהרה־הויז האט מען דעם ערמארדעטען גע־מאכט אל־מלא־רחמים און אין נאמען פון די חברה האט איינער געהאלטען א ווארט און צוגעזאגט נישט צו פערגעסען דעם ערמארדעטען און וויסען וואס מ׳דארף צו טון.

דער קבר געפינט זיך נישט ווייט פון דעם קבר פון דוים סלאמקע און באלבירמאן. אין דער זעלבע־ר אלע׳ע, נאר אין אן אנדערער שורה.

דער גרויסער עולם מלוים האט טאקע געוואנדערט פון קבר צו קבר, פערבינדען דעם אלטען קבר פון דעם ערמארדעטען סלאמקע מיט׳ן פרישען קבר. פון זײן מערדער.

צווישען די פערשידענע ווערסיעס וועגען דעם מארד אין ערמארדעטען, פערשידענע געשפרעכען, וואס גען זיין געשטאלט אויפ־ליכטיגע און פאלשע טרערען פון חברים, בעקאנטע „גלות“ א. ד. ג. האט דאס גאר׳ץ געריסען די אייביג הייליגע און שטענדיג אויפ־ריכטיגע טרערען און ווער־געשרייען פון דעם ערמאר־דעטענס מוטער, וועלכע האט בעת דער לויה עטליכע מאל געחלשט. באמת געטראפען פונ׳ם אומגליק זע־נען, פערשטעהט זיך, געבליבען די פאמיליע פונ׳ם ערמארדעטען פאטער־מוטער, שוועסטער און ברודער.

ביים אפענעם קבר האבען איניגע חברים פון ער־מארדעטען געשוואוירען זיך נקם צו זײן פאר זייןטויט און דער פאטער האט געזאגט קדיש. א לאנגע צייט האבען נאך געהילכט ארום די ספאזמעס פון דער מו־טער, שוועסטער און כלות.

„משה משיח׳ל“ איז אינגאנצען אלט געווען דריי און צוואנציג יאהר, אבער ער האט הינטער זיך גע־האט א שטורמישע פערגאנגענהייט. ער איז שוין גע־וואוען „אקטיוו“ מיט פיל יאהר צוריק און האט זיך געריסען צו פערנעמען אן אנפיהרענדען ארט צווישען די נאך נישט ארגאניזירטע און תמצייפליגערטע „יונ־גע“ פון דער אונטערוועלט, וועלכע האבען נישט אנער־קענט דעם אויטאריטעט פון די אמת׳ע „שטארקע“.

משה יאקובאוויטש האט זיך בעריהמט געמאכט ווען ער האט מיט 4 יאהר צוריק צוזאמען מיט זײן ברודער אין א חדר׳טען — פערקע — דערמארדעט דוימ׳ל סלאמקע, וועלכער איז געווען זעהר פאפולער און בעליבט ביי די עלטערע. פון דאן אן איגענטליך הויבט זיך אן דער אפענער קאמף צווישען די עלטערע מיט „משה׳חלס“ גוטע ברידער.

אבער „משה׳חל“ איז געווען „אנאויספערעכנטער“ אין נישט קיין געזעצטער און היינט נישט געלעבט בשלום אפילו מיט זײנע נאהענטע חברים. ערשט נישט לאנג האט ער זיך צוקריגט מיט פערקע און איהם אזוי צושלאגען, אז יענער איז קיים אוועק א לעבע־דיגער. דער פאל האט ארויסגערופען אנאויפרעגונג אפילו ביי זײנע־נאהענטסטע פריינד, נאכמעהר דער־פאר וואס פערקע האט בעת׳ן סלאמקע פראצעס די הויפט־שולד גענומען אויף זיך, הגם דער הויפט שול־דיגער איז געווען יאקובאוויטש.

יאקובאוויטש האט געהאט פיל שונאים אויך צווישען זײנע קריסטליכע חברים פון דער אונטער־וועלט. מיט עטליכע וואכען צוריק איז אין קאליש פארגעקומען א בלוטיגע נעשלעגע צווישען משה יאקובאוויטש און זײנע חברים מיט די קריסטליכע העלדען. איינער פון זיי איז דאן אזוי צוקאלעטשעט גע־ווארען, אז ער האט די גאנצע צייט נישט געקענט ארויסגעהען. ערשט מיט א פאר טאג צוריק ווען ער איז געקומען אביסעל צו זיך האט ער מיט זײנע חברים געמאכט „א בעזוך“ ביי יאקובאוויטשען, צום גליק האבען זיי איהם נישט געטראפען און זיי זענען אוועק מיט די העוואלדערען און מעסערס.

וואלטען זיי דאן געטראפען יאקובאוויטשען, וואלט זיך די זאך זיכער געענדיגט מיט א לייכער בלוט־פאר און מיט מענשליכע קרבנות.

די צווייטע ווערסיע וועגען די סבות פונ׳ם מארד וועלכע מיר האבען געבראכט און געשטעלט גומער פון אונזער צייטונג ווייזט צו זיין גאר גוט צום אמת. אין פערלויף פון נעכטיגען טאג זענען בעוואוסט געווארען אלס נייע איינצעלהייטען פון ארום דעם מארד און וועגען דעם מערדער גנאטק. דראץ זיינע יונגע יאהרען האט אויך גנאט הינטער זיך שוין א גאנץ רייכע פערגאנגענהייט. מיט א יאהר צוריק האט ער געהאט עפעס א קאנפליקט צוליב א מיידעל, וועלכע ס׳האט געוואלט ווערען זיינע א „כלה“, אין רעזולטאט פונ׳ם קאנפליקט איז גנאט אין א גער שלעג שווער פערוואונדעט געווארען און א צייט לאנג אפגעלעגען אין שפיטאל.

שבת אין נעכטען איז גנאט אויסגעפאהרט געווארען דורכ׳ן אויספארשונגס־ריכטער. ביים אויס־פארשונגס ריכטער האט גנאט ערקלערט אז ער האט דערשאסען יאקובאוויטשען צוליב א סכסוך ביים שפילען אין דאמינע וועגען דעם כלומרשטען ציפר געלד אין שאנטאזש האט גנאט גארנישט דערצעהלט. פון ארום פאלט אינגאנצען אפ די ערשטע ווערסיע וואס איז איז שטארק פערשפרייט געווען דעם ערשטען טאג נאכ׳ן מארד. נעכטען איז גנאט איבערגע־פיהרט געווארען אין טורמע אויף קאפערניק גאס.

ווייטערדיגע איינצעלהייטען וועגען דעם מארד וועט ברענגען דאס הייטיגע „5 אהר־אבענדבלאט“.

„וואס קישינעוו איז געווען פאר דער געשיכטע פון צארישען רוסלאנד
דאס איז חברון און צפת פאר דער געשיכטע פון דער בריטישער רעגירונג“

זשאבאטינסקיס רעדע אויף דער לאנד-קאנפערענץ פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען אין פראג

פראג, 10 (יט"א טעלעגראפיש) היינט האט זיך דא געעפענט די לאנד-קאנפערענץ פון די ציוניסטען-רעוויזיאניסטען. עס זענען געקומען דעלעגאטען פון פוילען, ענגלאנד, אמעריקא א. א. ו.

צו דער ערעפנונג זענען נישט געקומען קיין פארשטעהער נישט פון דער רעגירונג, ני פון דער שטאט-פערוואלטונג און אויך נישט פון דער קהלה.

דער דאזיגער פאקט האט ביי די דעלעגאטען ארויסגערופען א געוויסע ענטוישונג.

נאך דער ערעפנונג האט געהאלטען א גרויסע פאליטישע רעדע וולאדימיר זשאבאטינסקי, ער האט גערעדט איבער 3 שעה.

זשאבאטינסקי האט אין זיין רעדע שארף קריטיקירט די בריטישע רעגירונג פאר איהר פאליטיק אין ארץ-ישראל. ער האט אויך בעשולדיגט מאקדאנאלד'ן, אז ער ציהט צוריק זיין ערשטע ערקלערונג וועגען דער יודישער נאציאנאלער היים, וועלכע ער האט אבגעגעבען אין יאהר 1922, בעגריסענדיג די יודישע ארבייט אין ארץ-ישראל אלס א פאזיטיווע ערשיינונג.

ווייטער האט זשאבאטינסקי אין זיין רעדע ערקלערט, אז די פאליטיק פון די ארץ-ישראל-רעגירונג אין משך פון לעצטען יאהר איז געווען א אויסגעשפראכען אנטיסעמיטישע.

רעדענדיג וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ ישראל ערקלערט זשאבאטינסקי, אז די שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג אין דעם פאל איז געווען א היפאקריטישע. דאס וואס קישינעוו איז געווען אין דער געשיכטע פון צארישען רוסלאנד דאס ווערט חברון און צפת זיין אין דער געשיכטע פון דער בריטישער רעגירונג.

פאר דער בעציהונג פון די ציוניסטען צו דער בריטישער רעגירונג, מאכט זשאבאטינסקי פעראנטווארטליך די ציוניסטישע עקזעקוטיווע. קיינמאל, זאגט זשאבאטינסקי, האט זיך די עקזעקוטיווע נישט בעווענדעט צו דער ענגלישער רעגירונג וועגען שוץ, קיינמאל האט זי נישט פראטעסטירט נעגען דער ארץ-ישראל-פאליטיק. עס איז קלאר דעריבער, אז די פאליטיק פון דער עקזעקוטיווע האט פולשטענדיג באנקראטירט.

צום סוף פון זיין רעדע האט זשאבאטינסקי ערקלערט, אז ער האלט נישט דאס מען דארף איבערגעבען דעם מאנדאט איבער ארץ-ישראל א אנדער לאנד, אבער ענגלאנד מוז זיך ענטשליסען צי זי וויל ווייטער פערוואלטען מיט דער יודישער נאציאנאלער היים אדער נישט.

זשאבאטינסקי האט אויך ערקלערט אין זיין רעדע, אז ער איז פאר א פערשטענדיגונג מיט די אראבער אבער מיט דעם בעדינג, אז זיי וועלען מסכים זיין אויף א אונבעגרעניצטער יודישער איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל, כדי עס זאל קענען געשאפען ווערען א יודישע מעהרהייט אין לאנד.

פאליטישע ענדערונגען אין טערקיי
דער פארלאמענט זאל פונאנדערגעלאזט ווערען

אנגארא 10 (ספ.טעל.) ביז איצט איז אין טערקיי געווען נאר איין פארטיי, אזוי גערופענע נאציאנאלע פארטיי. אין דער שפיץ פון דער פארטיי איז געשטאנען דער פרעזידענט פון דער טערקישער רעפובליק מוסטאפא קעמאל פאשא.

איצט איז אין טערקיי ענטשטאנען נאך א פארטיי, אין דער שפיץ פון וועלכער עס האט זיך געשטעלט דער טערקישער פארשטעהער אין פאריז פעטכי בעי, וועלכער פערלאזט זיין אמט.

ווי מען דערוויסט זיך, זאל קעמאל פאשא זיך אבזאגען פון אמט אלס לידער פון דער נאציאנאלער פארטיי און זאל איהם איבערגעבען דעם איצטיגען פרעמיער איזמעל פאשא.

עס איז נאנץ מעגליך, אז איזמעט פאשא מיט'ן גאנצען קאבינעט זאל זיך אנגעבען אין דימיסיע. ווי מען שמועסט זאל אויך דער איצטיגער טערקישער פארלאמענט פונאנדערגעלאזט ווערען און עס זאלען בעשטימט ווערען נייע וואהלען.

טערקיש-פערסישער קאנפליקט
פערסיען זיך אבגעזאגט צו שאפען א געמישטע קאמיסיע

קאנסטאנטינאפאל, 10 (ספ. טעל.) פון טערקישע קרייזען מעלדעט מען, אז פערסיען האט נישט אנגענומען דעם טערקישען פארשלאג צו ארגאניזירען א געמישטע קאמיסיע, וואס זאל האבען די אויפגאבע צו ליקווידירען די גרענעץ־סכסוכים. די הויפט-אנפיהרער פון טערקישע גענעראל-שטאב וועט אין די נאהנסטע טעג אבפארען אין די מזרחדיגע ווילאיעטען, וואו ער וועט אנפיהרען מיט די קריגס-אפעראציעס געגען די קורדען.

געשטארבען אן אנגעזעהענער יודישער עסקן אין דאנציג

דאנציג, 10 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא איז פלוצים געשטארבען פון א הארצשלאג אין עלטער פון 50 יאהר דער פרעזידענט פון דער האנדעלס-קאמער לעאן נוימאן.

נוימאן איז געווען מיטגליד פון פיל אינטערנאציאנאלע אינסטיטוציעס און האט פארנומען פיל עהרען-אמטען. זיין טויט האט געמאכט א גרויסען רושם.

זיך געגרינדעט א נייער פערבאנד לעגיאניסטען-דעמאקראטען

ווארשא, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין לאקאל פון די באהן-אנגעשטעלטע פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון לעגיאניסטען דעמאקראטען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר איז פראקלאמירט געווארען די גרינדונג פון א נייעם לעגיאניסטען-פערבאנד וואס וועט זיך רופען לעגיאניסטען-דעמאקראטען.

צווישען די גרינדער געפינען זיך טהוגוט, אנדזשעי סטרוג, דעפ. פרזשעוואסקי, באגינסקי א.א.

אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט 60 דעלעגאטען פון 20 אבטיילונגען.

אין דער דעקלאראציע, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען ווערט צווישען אנדערען געזאגט, אז מיט א וועהטאג אין הארץ מוזען זיי פערלאזען דעם קאמענדאנט פילסודסקי אין וועמענס נשמה עס איז פארגעקומען א ענדערונג.

געשלאסען דעם לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר

(ענדע פון דער 1-טער זייט).

האבען געקעמפט פאר פוילענס כבוד און מארגענדיגע צוקונפט מיר אלע. כסדר ווערען געשאפען נייע פארטייען, עס ווערען אויסגעטראכט נייע טיטלען.

מיר זייען נאר פון איין פראגראם, דאס איז דאס וועלבע פאר וועלכען מיר האבען געקעמפט אין 1914 אונטער דער אנפיהרונג פון קאמענדאנט, פאר א פריי נאציאנאל פוילען און מיר זענען די אמתע נאציאנאלע גרופע.

די רעזאלוציעס

עס האט גערעדט גענעראל גורעצקי, און דאן איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע אין וועלכע עס ווערט געזאגט, אז דער 9-טער לעגיאניסטען צוזאמענפאהר אין ראדאם שטעלט פעסט, דאס די לעגיאניסטען בלייבען טריי זייערע פיהרער פון 1914 און פיהרען זייער ארבייט אין דינסט פון פאטערלאנד אונטער דער אנפיהרונג פון קאמענדאנט יוזעף פילסודסקי.

דער צוזאמענפאהר שטעלט פעסט, אז די ראלע פון די לעגיאניסטען האט זיך נישט פערענדיגט מיט'ן אויסקעמפען די אונאבהענגיגקייט.

דער צוזאמענפאהר שטעלט מיט אנערקענונג פעסט, אז אין קאמף וועגען די פארמען פון אונזער לעבען בעווייזען זיך פאקטארען, וואס ווילען אונטערשטיצונג מחוץ די פוילישע גרענעצען. וועהענדיג דערין די פארטעצונג פון די ניהעריטרעכטיגסטע טראדיציעס פון די צייטען פון פאר דער צוטיילונג פוילען, שטעמפעלט זיי דער צוזאמענפאהר אלס פערראטן און בעשמוצונג פון פוילען.

דער 9-טער לעגיאניסטען צוזאמענפאהר שטעלט פעסט די גרייטקייט צו שיצען די פוילישע גרענעצען ביז צום לעצטען טראפען בלוט.

מארשאל פילסודסקי אפגעפאהרען קיין ווארשא

ראדאם, 10. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) היינט 10 א זייגער אין אווענט איז פאר אונטער דער אנפיהרונג פון קאמענדאנט יוזעף פילסודסקי.

גקומען א באנקעט פון די אנטיילנעהמער פון צוזאמענפאהר.

מארשאל פילסודסקי איז אבגעפאהרען פון ראדאם קיין ווארשא 5 א זייגער נאכמיטאג.

מאיר צעטעל וועט בעשאנקען ווערען מיט א הויכער אויסצייכנונג פאר אפראטעווען 3 לעגיאניסטען פון א זיכערען טויט

ראדאם, 10. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעל שליח) אין ראדאם האט מען היינט שטארק גערעדט וועגען דעם קעלנער מאיר צעטעל, וועלכער האט בעת דער מלחמה אפגעראטעוועט פון זיכערען טויט 3 לעגיאניסטען.

די לעגיאניסטען זענען פערפאלגט געווארען פון קאזאקען און מאיר צעטעל האט זיי ביי זיך בעהאלטען.

מאיר צעטעל איז אויך געקומען אויפ'ן צוזאמענפאהר, ער וועט בעשאנקען ווערען מיט א הויכער אויסצייכנונג.

צוגאב-קופאן
דריטע סעריע
פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט“
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
שנייד אויס דעם קופאן!

איטאליען און די מאנדאטען
וויכטיגע קאנפערענץ אין דאנציג

דאנציג, 10. (יט"א טעלעגראפיש) אין דאנציג זענען געקומען דער פרעזידענט פון דער מאנדאט-קאמיסיע ביים פעלקער-בונד, דער איטאליענישער מארקיז טעאלי, דער פרעזידענט פון איטאליענישען סענאט פעדערזאני און דער איטאליענישער מיטגליד פון פעלקער-בונד-סעקרעטאריאט גראסמאני. זיי האבען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט דעם הויך-קאמיסאר פון פעלקער-בונד גראף גראווינא.

ווי יט"א דערוויסט זיך, איז אויף דער קאנפערענץ בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען דער בעציהונג פון איטאליען צו די מאנדאטען.

אין אמעריקא וויל מען פערוועהרען רויכערען...

ניו-יארק, 10 (ספ. טעל.) אין אמעריקא הויבט זיך איצט אן א בעוועגונג געגען רויכערען טאבאק. אין שטאט ארעגאן האבען 16 טויזענט בירגער איינגעטראגען א פארשלאג אדורכצופיהרען א פלעביסציט וועגען פערוועהרען צו האלטען און פערקויפען פאפיראסען און די מאטעריאלען אויסצוארבייטען פאפיראסען.

די צאהל 16 טויזענט אונטערשריפטען פאדערט זיך לויט'ן געזעץ בכדי אדורכצופיהרען א פלעביסציט.

בייליד.
דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דעם חשוב'ן פערוואלטונגס-מיטגליד ה' מנחם מענדעל הימעלפארב נ"י צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין זוהן
נ"ע שמעון
מים המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
פרעזעס ר' דוד פרושינאווסקי
די פערוואלטונג און די מתפללים פון דער תלמוד-תורה גליל גרינער מארק ליפאווא 31.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער ליבע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גראסמוטער און אורגראסמוטער
ב"ע
גיטל מאזור
אשת ר' מאיר יוסף ז"ל
אין עלטער פון 78 יאהר.
די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, י"ו אב תר"ץ, 3 א זייגער נאכמיטאג, פון טרויער-הויז זשעלאזנא 6, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אינסטרוקטארקע צו אנדולאציע ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „L. K.“ אין אדמיניסטראציע.

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען
צו בעקומען ביי
פארזשוצקא קאמיענא 5

שטאטיש טעאטער
ציגעל-גאס 63.
ג— אסטראלן פון דער ווילנער טרופע
יאר XV — ענג. מ. מזאה. — יאר XV
היינט, מאנטאג, דעם 11 אויגוסט, 8,45 אווענד, צו ביליגע פרייזען
צום לעצטען מאל!
א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער
מארגען, דינסטאג, דעם 12-טען אויגוסט, 8,45 אווענד, צום לעצטען מאל
„קדוש-השם“

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 11 אויגוסט 1930

וואס דארפען טון די יודישע עמיגראציע-געזעלשאפטען?

די כוונות פון די עמיגראנטען־פיינדליכע פאָליטיקער האבען זיך נישט איינגעגעבען און די יודישע עמיגראציע־שטראָם איז דורך די פאַר־שידענע קוואָטעס און עליה־גזירות נישט אָפּגע־האַלטען געוואָרען; ער האט נאָר פערקערעוועט אויף נייע וועגען און זיך געלאָזט זוכען נייע איינוואנדע־רונגס־לענדער.

אָט צוליב דעם שטעלען זיך טאקע נייע אויפ־גאבען פאר די יודישע עמיגראציע־געזעלשאפטען, כלל־טוערי און פּאָליטיק און נישט קיין ענין פון „פרייען ווילען". פון אַ סטראַכטעגישען. אפילו די גרעסטע דיקטאַטאָרס מוזען זיך רעכענען מיט די טענדענצען, מיט די ריכטונגען פון דער ווירטשאפט און לאַנד. אָט האט זיך דעם רוסיש־סאָוויעטישען זעלבסטהערשער סטאַלין פערוואַלט, אַ איינציגען רוס־לאַנד מיט אַ צו ניכען טעמפּאָ און גרעון אַריין, האט ער תיכף געמוזט פערקערעווען דעם שופר של משיח און אַ בלאָז טון „השיבנו נאָזאַד", ווען נישט, — וואָלט זיין גאנצע ממשלה געשטאַנען פאר דער גאָר גרויסער סכנה ארויסצורופען גענען זיך דעם כעס פונ'ם רוסישען פויער.

בכן איז דער כלל פאר יעדער געזעלשאַפטלי־כער ארבייט, אויב ס'איז נישט גרינג פאַרויסצוזעהען, איז לכל הפחות זיך צוקוקען צום גאַנג פון לעבען. פאר אונזערע עמיגראציע־געזעלשאפטען דארף זיין דער כלל: לכל הפחות נאָכגעהן דעם יודישען עמיגראַנט און זיינע וואַנדער־וועגען.

מען מוז זיך מודה זיין, אַז מיר האבען אין דעם פרט זעהר ביטערע דערפאַהרונגען, די יודישע גע־זעלשאַפטליכקייט פערשפּעטיגט זעהר אָפט אין איהר שליחות און קומט צום גרייטען.

צי קאָן מען זיך דען משער זיין, ווי גרויס ס'וואָלט געווען דער אויפטו פון דער יודישער גע־זעלשאַפטליכקייט, ווען זי וואָלט בעגלייט מיט איהר אויפמערקזאַמקייט, מיט איהרע עצות און הילף די ערשטע טריט פון די יודישע עמיגראַנטען אין אַ פרעמדען לאַנד?

מיר האבען אַ טעות, ווען מיר מיינען, אַז חלוצים שיקען יודען נאָר קיין ארץ־ישראל. פון אַ געוויסען שטאַנדפּונקט און אין א געוויסען פרט קומט אויס א סך און א סך יודישע עמיגראַנטען צו זיין חלוצים אין א פרעמדען לאַנד און לייגען דעם גרונדשטיין פאר אַ יודישען ישוב.

צי זענען נישט חלוצים געווען די ערשטע יודען, וואס האבען זיך פערקליבען אין א מעקסיקא, א קובא, אַ טשילי, און א פאראגוואי, און האבען דער־מיט געוויזען אַ וועג פאר קומענדיגע עמיגראַנטען? ווער קאָן אויסמעסטען דעם עלענט און דעם ים צרות, און וואָסער לאַנגעל קען מען און פּנעהמען אויף פיל טראָגהרע פערגאַנגענע פון יודען־עמיגראַנטען, וואס זענען פערוואַגעלט געוואָרען ערגעץ אין א מענגראַ־סאַ נעבען די אַרגענטינישע אַנדען־בערג, ביז ס'־האט זיך אויסגעפיקט פון די אָנגעקומענע יודען אַ שטאַטישער יודישער ישוב!!...

עס ווען עס איז נויטיג די הילף פאר דעם יו־דישען וואַנדערער. אָט דווקא אין דער פיאָנערען־צייט, בעת ער פערמאָגט נאָך נישט אין פּיעמדען לאַנד נישט קיין קרוב און נישט קיין גואל, אָט דענסטמאָל דאַרף קומען די געזעלשאַפטליכע אָרגאַ־ניזאַציע מיט איהר הילף און פערגרינגערין די ערש־טע טריט פון דעם עמיגראַנט אין אַ נייעם איינוואַנ־דערונגס־פּונקט.

אבער נישט נאָר פון שטאַנדפּונקט מענשליכ־קייט, אדער פשוט'ער אינדיווידועלער הילף דאַרף זיך צושאַיקען די געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציע, אָט דווקא אין דער פיאָנערען־צייט אין אַ נייעם און פרעמדען לאַנד איז גרויס די סכנה, אַז די ערש־טע עמיגראַנטען זאָלען נישט בייסטיין דעם נסיון, אָלען אַוועק אויף שלעכטע וועגען און זאָלען פער־פלעקען די התחלות פון א נייעם יודישען ישוב.

אין דער ערשטער צייט, בעת דער ישוב איז נאָך נישט אָרגאַניזירט און ס'איז נישטאָ קיין אחריות פאר א געזעלשאַפטליכקייט, פשוט, ווייל זי איז נישט פעראַן, שטאַרקט זיך דער הפקר־געפיל אינ'ם ניי־אָנגעקומענעם עמיגראַנט אין נייעם לאַנד. ער טראָגט אָפט נישט קיין אחריות פאר אַן איינענער פאַמיליע, ווייל זי איז אויך פערבליבען אין דער אַלטער היים, און די נויט טרייבט און מען איז זיך מתיר צו זוכען אַלערלי פרנסות, וואס וואַקסען אויס דערנאָך און אַ חילול־השם פאר'ן כלל ישראל. אַ סך און אַ סך מיאוסע פרנסות (ווי נידעריגע מינים פון מסחר, פרויען־האַנדעל); וואָלט מען לכת־חילה געקאָנט אויסמיידען און נישט דערלאָזען זייער פערשפּרייטונג צווישען יודען, אויב די יודישע גע־זעלשאַפטליכקייט וואָלט פערשטאַנען, די גרויסע אַח־ריות, וואס זי טראָגט פאר דער הנהגה פון יעדען יחיד־עמיגראַנט און דער פרעמד. און די ווייטע לענדער, וואו מען וויים נישט פון יודישען לעבען און וואו מען האט זעלטען ווען א יוד געזעהען, וואַקסט אויס יעדער אָנגעקומענער עמיגראַנט און אַ פּאר־שטעהער פון זיין פאָלק. און אַז צווישען די ערשטע יודישע איינוואנדערער בעווייזען זיך א סך פעדלער, קאָנטעניקעס, קליענטעלשטשיקעס, סעמאַאַליסטען — דאס זענען יתרו'ס נעמען פאר ארומוואַנדערענ־דיגע סוחרים־לאַד־קאָראַבינעקעס, — זאָגט מען דאָרט דערנאָך, אַז כל ישראל זענען פעדלערס, און אויב עמיגראַנטען וואַרפען זיך נאָר אויף דער פרנסה פון פרויען־האַנדעל, ווערט נאָר דער יודי־שער נאָמען אַזוי פערשוועכט, אַז מען קאָן זיך דערנאָך פון דעם פלעק נישט ריין וואַשען.

עס דאס דאַרף איינטרעטען די יודישע געזעלשאפט־ליכקייט און זי טאָר נישט איבערלאָזען איהרע עמי־גראַנטען אויף הפקר און די ווייטע פרעמדע לענדער.

הוצא מרבריגו: אויב איצטער צושפּרייטען זיך די יודישע עמיגראַנטען איבערן גאַנצען ערד־קויל, מוזען די עמיגראַציע־געזעלשאפטען זיי נאָכגעהן פוסטריט. דער „היקעם" — די פעראייניגטע יו־דישע עמיגראַציע־געזעלשאפט „היאס" – „יקא" – „עמיגדירעקט", מוז אויסשפּרייטען די נעץ פון איה־רע אָרגאַניזאַציעס און אינסטעטוס, וואו עס שפּאַרט נאָר אָן אַ יודישער עמיגראַנט, דאַרף ער געפינען צ. פאַרשטעהער פון אונזער געזעלשאַפטליכקייט, וואס זאָל איהם שיצען און ווייזען די רעכטע וועגען אויף איינצואָרדנען זיך אין דעם פרעמדען לאַנד.

הערפון איז נעררינגען, אַז דער „היקעם" דאַרף נישט פערגרינגערען זיין בערושעט, אַז דער אַמע־ריקאַנישער „היאס" טאָר נישט אָפּשוואַכען זיין אויפ־מערקזאַמקייט און זיין הילף און דער אייראָפּעאישער ארבייט. פונקט פערקעהרט: די פערשפּריי־טונג פון דער יודישער עמיגראַציע איבערן גאַנצען ערד־קויל לייגט ארויף אויף דער יודישער געזעל־שאַפטליכקייט אַ גרעסערע אחריות און פאָדערט גרעסערע מיטלען פאר'ן אויפבוי פון איהרע אָרגאַ־ניזאַציעס.

דער יודישער עמיגראַנט גייט היינטער אַלע הרי־חושך; ער פערקלייבט זיך אין טשילי, פּערו, באָליוויע, קאָלומביע, ווענעצועלאַ: מוז די יודישע אָרגאַניזאַציע איהם נאָכגעהן און איהם העלפען, — אָט דעם אומבעקאַנטען סאָלדאַט־פּיאָנער פון דער יודישער עמיגראַציע, העלפען אויסלייגען א וועג פאר נייע עמיגראַנטען און אַ גרונדשטיין פאר נייע יודישע ישובים.

וו. לאַצקי־בערטאַלדי.

פיינדליכע שטעלונג פון דער בייערישער רעגירונג

צו די יודישע סוחרים אין פוילען

בע'עוולה'טע סוחרים בעטען שוץ ביים פוילישען קאנסול

בערלין, (יט"א) געבען די פאַקטען פון בולטען אָפיציעלען אַנטיסעמיטיזם אין טורינגען (די אָוויסטרעטונגען פון יודענפרעסערישען מיניס־טער פריק) לאָזען זיך בעמערקען עהנליכע ערשיי־נונגען אויך אין בייערן. אַלס בעווייז פון אַנטי־יודישע שטימונגען קענען דינען די געשעהעגישען, וואס זענען לעצטענס פאָרגעקומען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער יעהרליכער מעסע אין בייטור. אין דער דאָזיגער מעסע נעהמט יאָהר יעהרליך אַנטייל אַ געוויסע צאָהל יודען פון פוילען. הייאָהר האָט די שטאָטישע מאַכט אין בייטור אָהן שום גרונד ענטזאָגט די יודישע סוחרים פון דינגען פלעצער אויף דער מעסע, כדי אַזוי אַרום בעפרייען די אָר־טיגע סוחרים פון אונבעקוועמע קאָנקורענטען.

דער אָבזאָג איז מאָטיווירט געוואָרען מיט קאָמוניקאַציע־שוועריגקייטען און מיט מאַנגעל אין אָרט. ווען אבער די יודישע סוחרים האָבען געבע־טען מען זאָל זיי אויסטיילען אַ אָרט אויסער'ן שטח פון דער מעסע, האָט מען זיי אויך ענטזאָגט. עס איז ווערט אונטערצושטרייכען, אַז פאַר אַנדערע אויסלענדער, נישט פוילישע יודען האָט מען דאָ געפונען גענוג אָרט. די בע'עוולטע סוחרים האָבען זיך געווענדעט מיט אַ געמיינזאַמען בריף צום פוילישען קאָנסולאַט אין לייפּציג, בעטענדיג צו אינטערווענירען און בעשיצען זייערע רעכט.

אַלע פוילישע בירגער, וועלכע פלעגען זיך אָפּטמאָל זייט 30–40 יאָהר בעטייליגען אין דער בייטורער מעסע, האָבען הייאָהר בעקומען אַ נע־גאַטיווען ענטפער מיט פאָלגענדער בעמערקונג: „דער שטאָט־ראַט האָט צוליב פערקעהר־טעמים פער־אָרדענט צו בעגרעניצען דעם שטח פון דער מעסע. דער דאָזיגער מאָטיוו איז אבער נישט מעהר ווי אַ תירוץ.

כראָנאָלאָגישער פאַקט איז אויך געשעהן אין קאָבורג, אָבער אַ דאַנק די פּראָטעסטען איז דאָס דער פערבאָט צוריקגעצויגען געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָזיגען בריף האָט דער פוילישער קאָנסולאַט זיך געווענדעט וועגען דעם ענין צום בייערישען אויסערן־מיניס־טעריום. אין זיין ענטפער בעמיהט זיך די בייערי־שע רעגירונג צו לייקענען, אַז די סוחרים פון פוילען האָט מען נישט צוגעלאָזט צו דער מעסע אין בייטור, צוליב דעם וואס זיי זענען יודען, אָדער אויסלענדער. אַלע ווייטערע ענערגישע אינ־טערווענצען פון די געהעריגע פוילישע אינסטאַנ־צען ביי דער בייערישער רעגירונג לטובת די יודי־שע סוחרים פון פוילען זענען, צום בעדויערען געבליבען ערפאָלגלאָז.

יודישער נאציאנאליזם שטארקט זיך

א דאנק דעם פערשארפטען קלאסען=קאמף

מאָסקווע, (יט"א) דער פערשאַרפטער קלאַ־סען־קאַמף פון די לעצטע חדשים האָט ארויסגע־רופען א פערשטאַרקונג פון נאַציאָנאַליזם צווישען דער יודישער בעפעלקערונג — אַזוי איז פעסטגע־שטעלט געוואָרען אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז די וואָך אָפּגעהאַלטען געוואָרען ביי דעם צענטראַל־קאָמיטעט אין דער ווייס־רוסישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי. די קאָנפערענץ איז גערופען געוואָרען מיט דעם צוועק צו בעטראַכטען דעם ווייטערדיגען פּלאַן פון ארבייט צווישען די יודישע מאַסען, און צו־זאַמען מיט דער שאַפונג פון נייע אַדמיניסטראַ־טיווע ראַיאָנען. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט פאָרשטעהער פון ווירטשאַפטליכע, קאָאָ־פעראַטיווע, געזעלשאַפטליכע און פּאַרטייאישע אָר־גאַניזאַציעס.

אין משך פון די דעבאַטען, וואָס עס האָבען זיך ענטוויקעלט אויף דער קאָנפערענץ, האָט זיך ארויסגעוויזען, אַז זינט עס האָבען זיך ליקווידירט די יעווסעקציעס, איז די ארבייט צווישען דער יודי־שער ארבייטענדיגער בעפעלקערונג בעדייטענד אָפּ־געשוואַכט געוואָרען, אַ ריי אַנשטאַלטען, וואָס דאַרפען זיך פערנעהמען מיט דער עקאָנאָמישער און קולטורעלער איינאָרדנונג מיט דער יודישער דער־הייפּטענער מאַסע, פערנאַכלעסיגען זייערע פליכ־טען. די סומען, וואָס עס ווערען אַסיגנירט אויף דער עקאָנאָמישער איינאָרדנונג פון שטעטעל, ווערען נישט אויסגענוצט. די קאָנפערענץ איז געקומען דעריבער צום בעשלוס, אַז עס מוזען אָנגענומען ווערען מיטלען פון פערשאַרפטען קאַמף געגען וואַק־סענדיגען יודישען נאַציאָנאַליזם און שאָוויניזם.

חסידות אין לאנדאן

(א בריף פון לאנדאן)

די חסידישע ספרים דערצעהלען: „אַמאָל איז דער רבי ר' בונם פון פּשיסכע איינגעקומען צום „יוד הקדוש" און האָט איהם געטראָפען אַ זעהר ני־דערגעשלאָגענעם און אַ קרעכצענדיגען. פרעגט איהם דער רבי ר' בונם: — רבי, פאַרוואָס קרעכצט איהר? — „מיין זוהן — ענטפערט דער „יוד הקדוש" — פאַרוואָס זאָל איך נישט קרעכצען, איך זעה, עס קומט אַ צייט און עס וועלען אויפשטעהן א סך „רבי'לעך", וועלכע וועלען זיך פרובירען און מעהר־רען, און דאָס חסידות, דאָס ליכט פון ישראל, וועט אויסגעלאָשען ווערען".

דאָס האָט פאָראויסגעזעהן דער „יוד־הקדוש" מיט העכערע הונדערט יאָהר צוריק, און מען דאַרף נישט זיין קיין גרויסער חכם אום צו זעהן, אַז זיין נבואה איז לײדער מקוים געוואָרען:

עס איז נישטאָ קיין איין יודישער ישוב, וואו די „רבי'שע אייניקלעך" זאָלען זיך נישט געפינען, זיי פערפלייצען דעם גאַנצען ערד־קוגעל.

מאַכט אקאָרשט אַ שפּאַציר איבער די גאַסען פון „ווייטשעפעל" און אפילו אין דער מעהר אריס־טאָקראַטישער געגענד פון אָלדגאַט, און איהר וועט בעגעגענען די „רבי'שע אייניקלעך" פּאַראַדירען אין זייער אָריגינעלער טראַכט.

זיי קומען דאָס רוב אונטער אויסרייד צו שטו־דירען אין „בריטיש מוזעאום".

אָפּטמאָל קומען זיי מיט דער פּראָטעקציע, וועלכע סטאַרעט זיך אויס פאר זיי וויזעס.

לײדער קומט אַ גרויסער טייל פון זיי מיט'ן פשוט'ען צוועק פון שנאָרעריי, און זיי ברענגען אַ חילול־השם אויפ'ן גוטען נאָמען פון די היגע יודען.

אָט דאָס די פּאָליציי דאָ נישט לאַנג פעסט־געשטעלט, אַז אנשטאָט צו שטודירען אין „בריטיש מוזעאום", שטודירען זיי די גאַסען פון לאָנדאָן און זוכען אויס, וואו אַ יוד איז קלאַפּען אָפּ זיינע טירען. די פּאָליציי האָט שוין איינגע אַזעלכע רבילעך רעקאָמענדירט ארויסצושיקען פון לאַנד.

עס זענען אויך פעראַן מזל'דיגע „אייניק־לעך", וואָס האָבען זיך בעזעצט אין לאָנדאָן און האָבען דאָ געגרינדעט רבי'שע הויפען און פּראַווען חסידות.

איהר קאָנט זיך פאָרשטעלען דאָס חסידות פון די דאָזיגע רביים און זייערע חסידים. קיין אמת חסידישע יודען געהן נישט צו זיי. זיי האָבען רביים אין דער אַלטער היים. מיט ווען זיי שרייבען זיך צונויף און זענען זיך מזכיר פון צייט צו צייט. די חסידים פון די היגע אייניקלעך זענען דער אָפּפאַל פון דער יודישער געזעלשאַפט. אין דער מעהרהייט אַפילו מחללי־שבת. איהר קענט זאָגאָר טרעפען אַ מאָל די דאָזיגע חסידים ארויסלויפען אום שבת קוי־פען משקה צו שטעלען אויפ'ן רבינס טיש...

און די דאָזיגע רביים זענען שוין איינמאָל „פיי־נעם לייט"!

נישט איינמאָל קאָנט איהר לעזען אין דער יודישער פרעסע אַנאָנסען בזה הלשון: מיר האָ־בען דעם כבוד צו „וועלקאַמען" דעם גרויסען צדיק.. אדער בעוואוסטער רבי פון.. און אַן אייניקעל פון די בעוואוסטע צדיקים (דאָ קומט אַ צעטעל מיט נעמען), ווער עס וויל געהאָלפען ווערען מיט אַלעס גוטס זאָל קומען צום צדיק, ער וואוינט... ער וועט פועל זיין פאר אייך ישועות ונחמות...

אַ חוץ דעם מאַכט מען אַלע מאָל שמחות: דאָ פיהרט מען אַ ספר־תורה, דאָ פּראַוועט מען א חתונה, א ברית. מען כאַפּט דערביי אַ היפּ־שען פּדיון, און מען שרייבט און די צייטונגען פון זיך און פון די מעשים־טובים, אנדערע צאָהלען אַפילו מען זאָל זיי אַרומשרייבען.

איינער פון די דאָזיגע רביים איז גאָר אַ יונגעל, נאָך קיין 20 יאָהר נישט אַלט, ער איז אפילו אַ גאַנץ שיינער און סימפּאַטישער, עס דאַכט זיך אייך אַז ער חלומ'ט ערגעץ אין אנדערע עולמות. און דאָך איז ער אַ געשמיסענער פּיונעם – מאַן, ער פערשטעהט דעם נוץ פון רעקלאַמע און נוצט איהם אויס... נו, האָט גאָט געראָטען, אַז עס איז געקומען די צייט, ווען מען דאַרף זיכער אַן „עזר כנגדו" — אַ רביצין. חתונה האָבען מיט אַן ענגלישער יודי־שער טאָכטער קאָן דאָך גאָר קיין רייד נישט זיין, האָט זיך דער רבי ארויסגעלאָזט איבער דער מדינה, פוילען און משעכאָ־סלאָוואַקיען צו זוכען זיין צווייטע העלפט. און עס האָט זיך געטון אויף טישען און אויף בענק, כמעט א גאַנץ יאָהר האָבען די צייטונגען געבראַכט בעריכטען וועגען זיין רייזע און וואָס מען שמועסט צווישען די מקורבים, קלאַנגען מיט הער־חשות (ממש ווי להבדיל בעת דער נסיעה פון דעם בולגאַרישען קעניג קיין פּאַריס) — ביז עס איז געקומען די פרעהליכע ידיעה: דער רבי איז מיט מזל א חתן געוואָרען, און עס האָט זיך אָנגעהויבען א סדרה מיט'ן בעשרייבען די תנאים, די כלה, דעם יחוס און די פּלעגער. און אַז גאָט האָט געהאָלפען און די חתונה האָט זיך אונטערגערוקט, האָט זיך אָנגעהויבען א פרישע סדרה פון אינטערוויוען און מעשיות און נייעס פון דעם יונגען רבין. מען האָט אָנגעהויבען שרייבען וועגען די הכנות צו דער חתונה. מען האָט נישט דורכגעלאָזט קיין איין געלעגענ־הייט, מען זאָל נישט צופּויקען וועגען דעם. און א חוץ דעם האָט מען אויפגעקלעבט אַ שטאַפּ שרייבערס און מ'האָט צושיקט בילעטען, וואו נאָר אַ יודיש הויז, וואָס מען האָט געטראַכט דאָרט צו קריגען געלד. מען האָט קיינעם נישט פערגעסען, אַפילו די ענגלישע יאַהודים.

אין דאָס אַליין נאָך נישט געווען גענוג. האָט מען פּלוצים ארויסגעלאָזט א קלאַנג — פּאַשר בכן די כלה מיט די מחותנים זענען פערפאַלען געוואָרען. וואָס האָט בעוואוינען די מקורבים און דעם רבין ארויסצולאָזען דעם ווילדען קלאַנג, בלייבט אַ סוד, אבער מען קאָן זיך משער זיין, אַז דאָס איז געווען נאָר אַנ'אָנשטעל און מען איז אויסען געווען ווידער אַמאָל פּהנעם. דער רבי האָט צונויפגערופען זיינע חסידים און בעקאַנטע און ערקלערט, אַז... דער שטן האָט זיך פערלייגט אָפּצוהאַלטען די חתונה, עס איז גאָר קיין ספק נישט, אַז דאָס נישט קומען פון דער כלה און מחותנים איז די ארבייט פון שטן. און ער האָט בעפוילען צו זאָגען תפילות, מען האָט געבלאָזען שופר און געמאַכט הקפות, נאָכדעם האָט ער פערזיכערט, אַז ער האָט דעם שטן גוטה געווען און די כלה וועט אי"ה אָנקומען. און כך היה — זי איז טאַקע געקומען מיט מזל. די חסידים זענען דערציטערט געוואָרען פון דעם ריבונס וואונדער און הייליגקייט...

אויף דער חתונה, וואָס איז פאָרגעקומען מיט גרויס פּאָמפּע, האָט מען זיך אראָפּגענומען פּאָטאָ־גראַפיעס און פערשידענע פּאָזעס און די צייטונגען האָבען דאָס איבערגעדרוקט און בעשריבען.

און מיט אַלץ, וואָס ארום דער חתונה האָט מען געפיהרט א האַנדעל, א שענדליכען האַנדעל, ס'האָט ארויסגעשטעלט אויף „ליציטאַציע" אַלע מצוות, וואָס זענען שייך הערצו. פיהרען די רביצין אין מקוה אריין, האָט דער רבי און די מקורבים געזאָגט, איז אַ סגולה פאר אַלעם, וואָס מען ווינטשט זיך. און מען האָט אָנגעהויבען שטייגען ביז די נשים צדקניות האָבען דאָס אָפּגעקויפט פאר 25 פונט. ווי מען גיט איבער זענען פיל ווייבער געקומען צו לויפען צום רבין מיט אַ גוואַלד, הלמאי מען האָט זיי נישט איינגעקלאַרען צום „טאָרג" און האָבען פאָרגעלייגט פיל מעהר, נאָר דער רבי האָט זיך פערטראַכט, געקנייטשט דעם שטערן און געזאָגט מיט די אויגען און עפסקנ'ט: אַ מקח בלייבט מקח.

אָט אזוי ווערט געפּראַוועט חסידות. משיחים געזאַנגט, אין לאָנדאָן.

בן־יחיאל.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 11 י״ז אב תר״ץ

אויגוסט
זון־אויפגאנג 3.56
זון־אונטערגאנג 7.28

די א״י=מאטאציקליסטען אין לאדז

דער רושם אין שטאט. — גרויסער עולם פארן לאקאל פון בר־כוכבא. — דער קבלת־פנים אין זגערוש, העלענובעק, ראדאגאשטש. — אימפאזאנטער צוג איבער די לאדזער גאסען. — די פייערליכע אקאדעמיע אין פילהארמאניע

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דאס אנקומען פון די א״י מאטאציקליסטען קיין לאדז ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס. שוין פון אינדערפריה אן האבען זיך אנגעהויבען פערזאמלען אין לאקאל פון בר־כוכבא דעלעגאציעס פון פער־שידענע ארגאניזאציעס פון דארט האבען זיי זיך געזאלט פארפירען אין א צד גאס דער ריכטונג פון ראדאגאשטש. פון ווארשא זענען ספעציעל געקומען די פערטרעטער פון וועלט־פערבאנד „מכבי״ אינזש. ראסעצקי און ה׳ רינג.

3 נאכמיטאג פארען דער אויטא פון אויפנאהמס־קאמיטעט און אנגער מיטארבייטער אין דער ריכטונג צו דער גרעניץ פון דער שטאט אין ראדאגאשטש. אבער דער גאנצער נאוואמיעסקא גאס און אויפ׳ן וועג קיין ראדאגאשטש זענען גע־שטאנען גרויסע מחנות יודען און אפגעווארט די מוטיגע א״י־ספארטלער.

ווען דער אויטא איז אנגעקומען קיין רא־דאגאשטש, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די מאטא־ציקליסטען זענען אין זגערוש פערהאלטען געווארען דורכ׳ן ווארטינגען אויפנאהמס־קאמיטעט. דער לאד־זשער אויפנאהמס־קאמיטעט איז דעריבער אריינגע־פאהרען קיין זגערוש.

עס ווייזט זיך טאקע ארויס דאס דער זגער־זשער קאמיטעט האט פאר די מאטאציקליסטען איינ־געארדנט א מיטאג. עס האט זיי בעגריסט לאזשק ישכר שווארץ, העלגאצטע פון פערשידענע ספארט און געזעלשאפטליכע פעראיינען. ה׳ י. ה. וואלדמאן האט די מאטאציקליסטען איבערגעגעבען אפצייכ־נונגען פון זגערושער „מכבי״ און נאך דעם ווי די געסט האבען פערענדיגט דעם מיטאג זענען זיי אפ־געפאהרען קיין לאדז, בעגלייט פון זגערוש דורך „מכביסטען״ מיט דיר. איינער, וואלדמאן און ליר־פאזיטש בראש.

אויפ׳ן וועג פון זגערוש קיין לאדז זענען די מאטאציקליסטען ווידער פערהאלטען געווארען אין „העלענובעק״ דורך דאקטאר רומקאווסקי מיט די יתומים פון העלענובעק. נאך דעם, ווי די מאטא־ציקליסטען זענען דארט בעגריסט פאהרען זיי אפ קיין ראדאגאשטש, וואו ס׳האבען זיך דערווייל פער־זאמעלט דעלעגאטען פון פערשידענע פעראיינען, א גאנצע רייהע אויטאס, פריוואטע און טאקסאב־קעס און פיל, פיל מענשען. בראש מיט׳ן ארקעס־טער, מאטאציקליסטען און ציקליסטען פון בר־כוכבא, דא האט זיך ערשט אנגעהויבען דער קבלת פנים. איבעראל זענען די טראטוארען פול געפאקט מיט יודישען עולם, וועלכער וויל אזוי ארום בעגריסען די געסט. דער צוג ציהט זיך דורך זגערסקא, נא־וואמיעיסקא, פיעטריקאווער, גייערס־מארק, נא־פורקאווסקי גאס, קילינסקיעגא, קאלעינא צום לא־קאל פון „בר־כוכבא״ און דא ווערט דער צוג אויפ־געלעזט. ביים לאקאל פון „בר־כוכבא״ האט זיך גע־האט פערזאמעלט א.א. גרויסער עולם, אז די „בר־כוכבא״ מיליץ איז קוים געלונגען צו האלטען די ארדנונג.

6 א זייגער נאכמיטאג איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע. אין פרעזיד־יום זיצען די א״י מאטאציקליסטען, (דעם פארזיץ פיהרט ה׳ מרחיב). פרעזעס פון „בר כוכבא״ שטיינ־שניידער, דאקטאר רומקאווסקי, אינזש. וויינבערג, ראטה־באנד און פערטרעטער פון א רייהע אינסטיטוציעס. די אקאדעמיע עפענט אין העברעאיש ה׳ מרחיב און גיט איבער דאס ווארט דעם פארזיצער פון פאר־ליינען מכבי־פערבאנד אינזש. ראסעצקי (ווארשא). דער רעדנער רעדט יודיש, און זיין רעדע בעהאנדעלט ער אין דער ערשטער רייה, די פאליטישע בעדייטונג פון דער מאטאציקליסטען עקסקורסיע וועלכע וועקט איבעראל ענטוזיאזם און רופט צו אקטיוויזם די יוגענד.

עס בעגריסען דאן די ה״ה: לעוו — צ. ק. פון ציוניסטישע ארגאניזאציע, מאלינאק — „בר כוכבא״ פלאטאו — „קרן היסוד, ה׳ קראוש, דאקטאר רומ־קאווסקי און נאמען פון העלענובעק. ברית טרומפעל־דאר — בערקאן, הרצליה — דארן, החלוץ הצעיר און אנדערע.

אויף די אלע רעדעס האט אפגעענטפערט דער פיהרער פון די מאטאציקליסטען ה׳ טענענבוים — הרוק, א לאדזשער, וואס איז מיט עטליכע יאהר צוריק געפאהרען קיין א״י.

דער רעדנער דערצעהלט ווענען זייער פראפא־גאנדע־רייזע און ווענען די גוטע אויפנאהמען מיט וועלכע זיי טרעפען זיך איבעראל, אויך די לאדזשער אקאדעמיע און די אויפנאהמע מאכט אויף די געסט א זעהר גוטען איינדרוק. נאך דער רעדע שפילט דער „בר־כוכבא׳ ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיר. זילבערבערג דעם פוילישען הימן און די התקוה און די אקאדעמיע ווערט געשלאסען.

אין אווענד איז פארגעקומען א באנקעט. נאכ׳ן באנקעט זענען די געסט אוועק אויף א פארשטעלונג צו די „ווילנער״ אין שטעטישען טעאטער.

היינט 9 א זייגער פריה פערלאזען די א״י געסט לאדז, פאהרענדיג אין דער ריכטונג פון טשענסטאכאוו.

א.

די גרויסע שריפה אויף גדאנסקא 10

צוליב א קורץ=שלוס פון מאטאר איז די שריפה אויסגעבראכען.— דער היזק בעטרעפט 30 טויזענט זלאטעס

(2) ווי אונזערע לעזער ווייסען איז אויף דער גדאנסקא 10 פאריגע נאכט אויסגעבראכען א שריפה. אונזער צייטונג איז נעווען די איינציגע, וואס האט וועגען דער שריפה געבראכט. איצט דערוויסען מיר זיך וועגען דער שריפה נאך פאלגענדע פרטים:

דער פאליציאנט, וואס איז געשטאנען אויפ׳ן רוג קאנסטאנטינער און גדאנסקא האט פלוצים, ארום 3 א זייגער ביינאכט דערהערט געוואלדיגע געשרייען. ווען ער איז צוגעקומען נעהנטער האט ער דערזעהען ווי אויפ׳ן באלקאן פון גדאנסקא 10 אויפ׳ן ערשטען שטאק, שטעהט א יונגערמאן און שרייט, אז אין דער וואוינונג האט אויסגעבראכען א שריפה. דער פא־ליציאנט האט אויך תיכף אלארמירט די פייערלעשער.

בעת די לאקאטארען פון הויז זענען פלוצלונג אויפגעוועקט געווארען פון שלאף און אנגעהויבען ארויסצולויפען פון זייערע וואוינונגען, ראטעווענדיג גלייכצייטיג אויך זייער ביסעל פערמעגען איז אויף די טרעפען ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק, אזוי אז די לאקאטארען פון די אויבערשטע שטאקען האבען זיך נישט געקאנט אראבקומען. פלוצלונג איז פון דער ברענענדיגער וואוינונג ארויסגעלאפען ווי א משוגענער עפעס א יונגער בחור מיט אפגעברענטע האר און אויסמיידענדיג די אנטלויפענדע לאקא־טארען איז ער אראבגעגליטשט זיך פון די טרעפען אנלעהן, אויפ׳ן פארטער איז ער ארויס פון טויער און אנטלאפען. אין דערזעלבער צייט זענען אנגע־קומען צו פאהרען די פייערלעשער און צוגע־טרעטען צו דער רעטונגס אקציע.

פלוצלונג איז פון באלקאן, פון דער וואוינונג, וואו עס איז אויסגעבראכען די שריפה, אראבגע־שפרינגען א צווייטער בחור, וועלכען די פאליציי האט אבער שוין פערהאלטען.

דער פערהאלטענער האט זיך אויסגעוויזען אלס דער 22 יעהריגער שלום ראזענצווייג, א קוזין פון דעם איינגענטימער פון דער וואוינונג.

ראזענצווייג וועלכער האט זיך ביים שפרינגען לייכט פערוואונדעט האט מען ערטיילט הילף און דא האט מען זיך פון איהם דערוויסט פאלגענדעס:

די שריפה, איז ווי בעוואוסט אויסגעבראכען אין דער וואוינונג פון יעקב ישראל פייגענבוים. די וואוינונג בעשטעהט פון צוויי צימער, און אין צימער האט זיך געפונען די פאבריק, וואס איז בעשטאנען פון א מעכאנישען ווארשטאט אויסצוארבייטען כוי־טערס און פון 3 וואקען מאשינען.

אין צווייטען צימער האט זיך געפונען דער סקלאד און אויך די פריוואט וואוינונג.

דער איינגענטימער פון דער פאבריק פייגענבוים געפינט זיך מיט זיין משפחה אויף [illegible]. צו היטען זיין פערמעגען האט ער איבערגעלאזט זיין קוזין, א געוויסען ראזענצווייג.

ארום 1 א זייגער ביינאכט איז אין דעם פאברי־קעל געקומען דער איינציגער ארבייטער, וואס איז דארט בעשעפטיגט וואלף סיטניצקי פון פולנאצנא 9. ראזענצווייג האט זיך געלעגט שלאפען און סיט־ניצקי האט זיך געשטעלט ארבייטען.

ארום 2 א זייגער ביינאכט האט סיטניצקי אויפגעוועקט ראזענצווייגען און איהם ערקלערט, אז דער מאטאר איז קאליע געווארען. זיי האבען שר־אמען צורעכט געמאכט דעם מאטאר און ראזענצווייג איז ווידער געגאנגען שלאפען.

אין א געוויסען מאמענט איז צוליב א נישט בעוואוסטער סבה ענטשטאנען א קורץ־שלוס אין מא־טאר און א סנאפ פונקען האט זיך א שאס געטאן אויף דעם רוה־מאטעריאל, וואס איז געלעגען דערנעבען.

אין איין מאמענט איז דאס גאנצע פאבריקעל געשטאנען אין פלאמען.

סיטניצקי האט תיכף אויפגעוועקט ראזענצווייג־גען, וועלכער איז ארויס אויפ׳ן באלקאן און גערופען צו הילף. אין דערזעלבער צייט האט סיטניצקי גע־פרובט צו פערלעשען דאס פייער, דערביי האט ער זיך אפגעברענט די האר און האט זיך אפגעבריהט די הענט. דער דערשראקענער ארבייטער, וועהענדיג, אז ער וועט זיך נישט א עצה געבען, איז ארויסגע־לאפען פון פאבריקעל און נישט קענענדיג ארונטער־שטופען זיך דורך דעם עולם האט ער זיך אראבגע־גליטשט אויף דעם טרעפען אנלעהן און גלייך אהיים געלאפען.

ראזענצווייג ווידער האט שוין נישט געקענט ארויס דורך דער טיר און ער איז דעריבער אראבגע־שפרינגען פון באלקאן.

דער שאדען בעטרעפט איבער 30 טויזענד זלאטעס. פייגענבוים איז געווען אסעקורירט אויף 5 טויזענד זלאטעס.

פאטער חתונה געהאט מיט זיין אייגענער טאכטער און האט מיט איהר א קינד

לאדזער ראבינאט פאר א הארבען פסק

(א) אויף קאמיענא 4 האט פארן קריג גע־וואוינט מיט זיין פרוי און 6 יאהריגער טאכטער חיה דער טרעגער אהרן בלאך, ווען דער קריג האט אויסגעבראכען איז בלאך אלס רעזערוויסט גערופען געווארען און מיליטער און זייט דאן האט די פרוי פון איהם פערלוירען יעדען שפור. די פרוי האט אדורכגעמאכט א שווער לעבען און האט נאך גרוי־סער מיה איינגעארדנט די טאכטער אויף א שטעל און זיך דאן אויך אליין אנגעקומען אויף א שטעל צו א געוויסען פיוולאוויטש אין קאליש.

חיה איז געוואקסען און האט געוועקסעלט איין שטעל נאכ׳ן צווייטען, ביז זי איז אנגעקומען צו דער פאמיליע כוואט אין ווארשא אויף דזשיקע 19. אזוי ווי די מוטער האט קיין חתונה־אקטען נישט געמאכט, האט חיה בעקומען דעם מעדלעשען נאמען פון איהר מוטער לעווקאוויטש.

אין ווארשא האט זיך חיה לעווקאוויטש בעקענט מיט עפעס אנ׳עלטערען הערן א געוויסער צייט ארום האט זי דערפיהלט אז זי דארף בקרוב ווערען א מוטער, האט זיך א חר קריהדע אנגענומען די פא־מיליע כוואט, ביי וועמען זי האט געדינט און מ׳האט געצוואונגען דעם הערן חתונה צו האבען מיט חיה לעווקאוויטש. די חתונה איז געמאכט געווארען אויף דער שנעל און די מוטער אפילו איז צו דער חתונה נישט געקומען, אבער דערפאר ווען חיה האט מיט מזל געהאט דאס קינד איז זי מיט׳ן מאן אוועקגע־פאהרען קיין קאליש צו דער מוטער אויף בעזוך.

דארט האט זיך די מוטער געטראפען מיט איהר איידעם און ביי דער ערשטער בעגעגעניש האט איהר אנגעהויבען שווינדלען פאר די אויגען: און איהר איידעם האט זי דערקענט איהר ערשטען פערפאלע־נעם מאן אהרן. זי איז אוועקגעפאלען און חלשות. נאך לאנגע מיה האט מען זי אפגעראטעוועט און ארויסגעשיקט קיין לאדז.

די אומגליקליכע ענונה וועלכע האט ביי אזעל־כע טראגישע בעדינגונגען געטראפען איהר מאן ווענדעט זיך צום לאדזער ראבינאט.

דער לאדזער ראבינאט וועט דארפען פסק׳ענען א הארבע שאלה.

DOKTOR
H. WOŁKOWSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעמט אן פון 8 — 2 נאכמ. און פון 6 — 9 אווענד.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) מ. ליפעץ (פיעטריקאווער 193), מילער (פיעטריקאווער 46), גראשקאווסקי (ליסטאפאד 11), פעלעלמאן (ציגעלגאס 64), ניצוויעראווסקי (לימאנאווסקי 37), יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9).

יזכור

צום געדענק־טאג פון די גע=שעהענישען אין ארץ־ישראל

יזכור עם ישראל את הגבורים הקדושים, אשר מסרו נפשם על קדוש השם, העם והמולדת במאורעות מנחם־אב תרפ״ט בארץ־ישראל.

גרויס איז דער צעטעל פון אונזערע „יזכורים״ אין משך פון קנאפע צוויי טויזענד יאהר גלות. דער וועג פון גלות ציהט זיך נאך ווייטער, און דער צעטעל פון די „יזכורים״ פערגרעסערט זיך וואס אמאל.

א נייעם „יזכור״ האט דאס יודישע פאלק פערצייכענט אין לעצטען יאהר און זיין נעשיכטע, דעם „יזכור״ נאך די גבורים און קדושים, וועלכע האבען זיך מקריב געווען, בעת די טרויעריגע געשעהענישען פון פאריגען יאהר אין ארץ־ישראל.

דער לעצטער „יזכור״ איז אונז זעהר הייליג און טייער, און מיר טארען איהם נישט לייכט פער־געסען. נישט מערט דער אליין, נישט נאר קדושים זענען די געפאלענע קרבנות געווען, נאר אויך גבורים, העלדען זענען זיי געווען, העלדען פון א פאלק, דאס פאלען, בויענדיג זייער פאטערלאנד, וואס זענען זיך מקריב פאר העכערע און ווייטערע אידעאלען.

א יאהר צייט טיילט אונז אפ זייט דאן עס האבען זיך געשטעלט אין קאמף די בעסטע זיהן פון ארץ־ישראל׳דיגען ישוב כדי צו פערטיידיגען אונזער רעכט און כבוד אין לאנד. א יאהר צייט איז זייט דאן אריבער, זייט, די וועלט איז אויפ־געטרייסעלט געווארען פון די בארבארישע מעשים פון אונזערע שכנים, די אראבער אין ארץ־ישראל.

מיר דארפען געדענקען: דאס רעכט איבער א לאנד קויפט זיך א פאלק מיט זיין שווייס און בלוט. מיר דארפען דעריבער געדענקען דאס פערגאסענע בלוט פון אונזערע שוועסטער און ברידער, וואס האבען מיט זייערע לעבענס בעצאהלט פאר אונ־זער רעכט איבער ארץ־ישראל.

מעהר פיל האבען מיר צו געדענקען פון די פאראיאהריגע טרויעריגע געשעהענישען אין ארץ־ישראל. פאר אלעם מוזען מיר זיך אפגעבען א דין וחשבון וועגען די ישובים, וועלכע האבען צוערשט גע־ליטען פון די אראבישע איבערפאלען, און געליטען האבען די ישובים, וועלכע האבען נישט געהאט הינטער זיך קיין יודיש „הינטערלאנד״. מיר דארפען אויך נישט פערגעסען, אז אונזער קאמף אין ארץ־ישראל איז נאך נישט צו ענדע, אז אויף יעדער אונזער שריט לויערען אונזערע שונאים און ווילען אונז אויסשליסען. זיי ווילען נישט דערלאזען אונזער ישוב זאל זיך פערגרעסערען. אונזערע בארג־שטחים זאלען זיך פערהאפלען און זיי געבען זיך מיה בע־ווייזען דער וועלט אויף אונזער „אונרעכט״ אויפ׳ן לאנד פון אונזערע אבות.

מיר דארפען געדענקען, אז מיר שטעהען איצט אין הערמיט פון אונזערע אויפגאבען אין ארץ־ישראל, און אז דער קאמף פאר אונזער רעכט איז נאך נישט צו ענדע; מיר דארפען דאס געדענקען, ווייל דאס בלוט פון אונזערע געפאלענע שוועסטער און ברידער אין ארץ־ישראל פאדערט עס פון אונז. אין אונזער פליכט לגבי די קדושים איז זעהר גרויס: מעשים, רעאלע מעשים פאדערט זי פון אונז! און אונזער אויפבוי־ווערק און לאנד פון דעמאלט פערשטארקט ווערען.

א שווערע יאהר איז דער לעצטער יאהר גע־ווען פארן ציוניזם. עס האט זיך א וואקל געטאן אונזער גלויבען און דער מאנדאטאר־מאכט. דער גורל פון אונזער לאנד איז אין א געוויסער מאס איבערגעגעבען געווארען אין ד יהענדע פון פרעמדע עקספערטען. די שאו־קאמיסיע האט שוין ארויס־געזאגט איהר מיינונג, וועלכע איז נישט גינסטיג פאר אונז. די מאנדאט־קאמיסיע ביים פעלקער־בונד האט די טרויעריגע געשעהענישען פון ארץ־ישראל בעטראכט, איהר אורטייל איז נאך אונז נישט בעקאנט, — און איצט ווארטען מיר אויף דעם דין־וחשבון, וואס דער עקספערט סער דזשאן סימפ־סאן דארף צושטעלען דער ענגלישער רעגירונג.

עס וואלט געווען איבעריג, ווען מיר וואלטען געזאגט, אז מיר זענען אינגאנצען גלייכ־גילטיג צו די פערשידענע ראפארטען, וואס די פרעמדע מענשען שטעלען צו איבער ארץ־ישראל, — מיר מוזען אבער האבען אונזער שיטה און מיר טארען זיך נישט רעכענען מיט די פרעמדע מיי־נונגען. דאס אויפבוי פון ארץ־ישראל מוז געהען אין א שנעלען טעמפא. מיר מוזען בעווייזען די ראפארט־אפגעבער, אז דער יודישער הילען איז שטארקער פון אלע מניעות, אז גאולת־הארץ איז אונזער תקוה און אונזער פליכט.

דר. א. יעקובי.

„לאדזער פראוואקאטארען"

פינסטערע געשטאלטען פון דער לאדזער פערגאנגענהייט

(המשך)

— דאס ערגסטע וועט איהר שוין ארויסבעקומען — האט צו מיר געזאגט דער מיט'ן ליסען קאפ, קלאפענדיג מיר איבער די פלייצעס, און מיט א מינע פון א זיגער, האט ער זיך געזעגענט מיט'ן נאטשאלניק און איז ארויס פון צימער.

— און איהר וועט דערווייל געהען אין ארעסט, האט דער אונטערמענטשדיגער צאר'ישער באאמטער, צו מיר געזאגט און מיר וועלען זיך נישט איבערציינגען, אז אלץ וואס איהר האט אונז דא געזאגט איז אמת.

איך האב בלויז פערקריצט מיט די ציין, איך האב נישט פראטעסטירט ווען שוין נישט א וושאנדארם, נאר א געוועהנליכער פאליציאנט האט מיך אפגעפיהרט מיט א דראושקע און טורמע אויף מילשא גאס.

איך בין אריינגעפאלען אין א קאמער נישט פון פאליטישע ארעסטאנטען נאר פון ליטשער גנבים און מערדער. איך געדענק מעהר גארנישט וואס איז דער דאזיגער קאמער איז „פארגעקומען" איך געדענק נאר אז ווען איך האב אויפגעמאכט די אויגען און זיך צוזאמענגעקוקט האב איך בעמערקט, אז איך ליג אין א שפיטאל.

ווי איך האב זיך דערנאך דערוואוסט האב איך גלייך דעמוועלבען טאג, וואס מ'האט מיר אריינגעבראכט אין טורמע בעקומען היץ. די ארעסטאנטען האבען געמיינט, אז איך מאך מיר גאר גע'חכמ'ט, פדי נישט צו טאן וואס זיי הייסען און האבען מיר מערדערליך געשלאגען. איך האב שוין סיי־ווי־סיי נישט געפיהלט קיין איך האב שוין געהאט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. און דעם דאזיגען צושטאנד האט מיך דער „קלוטשניק" געפונען ערשט אין אווענד ווען ער האט פערטיילט דאס אווענד־ברויט. ער האט ווען דעם געמאלדען דעם טורמע־נאטשאלניק, וועלכער האט זיך פערשטענדיגט מיט דער זשאנדארמעריע און סאיז בעשלאסען געוואָרען מיך אפצושיקען אין פאזנאנסקים שפיטאל.

מיט קורצע הפסקות בין איך אין שפיטאל געווען א לאנגע צייט אהן בעוואוסטזיין, אבער כ'האב געוועזען אויף א טויט־ענטצינדונג.

איינמאל ווען איך האב מיך אויפגעוועקט האב איך דערזעהען נעבען מיין בעט אנגאזשירטע זועלבע אגנעס מיט די טרויעריגע טיפע בלויע אויגען, וועלכע האבען געקוקט אויף מיר אזוי מלד און גייד, אזוי מיטלעדליך אזוי...

איך האב מעהר נישט געזעהען ווי דאס געשיל־דערטע בילד. איך האב אויסגעשטרעקט די האנד, אבער זי האט זיך שווער אראפגעלאזען און איך בין ווידער געווען אהן בעוואוסטזיין.

ווען מיר האט אנגעהויבען בעסער צו ווערען איז מיט אמאל צו מיר געקומען מיט אנאפיציעלער הויזט דער ליסער קאפ. איך האב איהם פון דער ערשטער מינוט אנגעגעבען נישט געקענט פערטראגען, ער האט מיר נישט געמאכט קיין גרויסע צערעמאניעס און מיר מיטגעטיילט, אז אלץ וואס איך האב דערציילט וועגען דעם קאלפאקטאוש פון דער אונלעגאלער ליטעראטור האט זיך ארויסגעוויזען פאר א הונדערט־פראצענטיגען אמת און אז אלע וואס האבען זיך בעשעפטיגט מיט דער דאזיגער ארבייט געפינען זיך שוין הינטער'ן שלאס.

— ווער וועט איהר און נאר וואס וועט איהר צו מיר געקומען, האב איך געפרעגט?

— מיך רופט מען „ארעל" (אדלער) און ווער איך בין וועט איהר זיך דערוויסען אפשר דעמאלט ווען איך וועל ווייט אוועק פון דאנען, און געקומען בין איך צו אייך צולייב דעם, כדי אייך מודיע צו זיין, אז איהר ווענט אריינגערעכענט געוואָרען אין דער רשימה פון די מיטארבייטער פון דער לאדזער „אכראנע".

— דאס וועט קיינמאל נישט פאסירען האב איך אויסגעשריגען.

— דאס האט שוין פאסירט און וועט איהר נישט זיין פערגינסטיג וועלען מיר אייך איבערגעבען אייער פארטיי, און איך טו אייך זאגען, אז דאס איז א וועהר נישט אנגענעהמער ענין, איהר זאלט נישט פרובען דעם רופא נאר דעם חולה האט ער געהיימניספול פער־ענדיגט און איז ארויס פון שפיטאל־צימער, און וועלכען איך האב זיך געפונען איינער אליין.

איך האב איהם געהייסען איך האב געוואלט נאך מיט איהם רעדען, זידקלאהר מאכען די לאגע און וועלכען איך געפינען זיך. אבער ער איז ארויס און אנשטאט איהם האט זיך אין דער אפענער טיר, אין וועהר עלע־גאנטע קליידער בעוויזען אננא ראבסקא.

(המשך מארגען).

פון יודישען טעאטער

די גאסטראָלען אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע פון וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן גענען פאר מיט גרויס ערפאלג.

היינט מאנטאג ווערט געשפילט „דאס פארגעפן מיידעל" אין דריי אקטען מיט געזאנג און טענץ מארגען — „רייזעלע פון יאפאן".

זומער־טעאטער „סקאלא"

היינט קומט פאר די ווידערהאלונג פון דער 2. פרעמיערע אין סקאלא־גארטען א. נ. דער כשוף־וואלץ. דאס פראגראם אין וועלכען די הויפטראלען פיהרען אויס פר. פאראי־פארעצקא און קאזשימירוש באיאן האט שטארק אויסגענומען ביים פובליקום.

דער דיספוט איבער „קדוש־השם"

דער דיספוט, וועלכער קומט פאר מיטוואך אין אווענט אין פילהארמאניע, האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג אין אלע קרייזען פון אונזער שטאט.

די בעטייליגונג פון אזעלכע טעאטער־קענער און יודישע קולטור־טוער, ווי זרבבל, ד"ר ווייכערט און דירעקטאר מאזאה גיבען די פולע זיכערקייט, אז דער דיסקוסיאנס־אווענד וועט שטעהן אויף א הויכען ניוואו.

ס'איז צו דערווארטען, אז אויסער די דערמאנטע אנטיילנעהמער, זאלען זיך בעטייליגען נאך איינינע געסט פון דער ווארשאווער ליטעראַרישער משפחה.

ספארט־בעוועגונג

ליגע־מעטשען

„ל.ט.ס.ג." — „פאגאן" 8:2

„ל.ס.ס." — „וויסלא" 1:0

„פאלאניא" — „רוך" 1:4

לאדזער־מעטשען

„ס.ס.כ.מ." — „סאקאל" 0:1

„זיעדנאטשעניע" — „פאגאן" 4:6

„טוריסטען" — „ארקאן" 2:4

„פ.ט.צ." — „בוזשא" 2:3

„ביעג" — „סאקאל" 2:5

„ל.ט.ס.ג." II — „אוניאן" 1:2

„ווידזעוו" — „ל.ק.ס." II 0:1

גנבות

(ב) אין דער וואוינונג פון אדאלף קויפמאן (גאס פון 28 שיסער פולק נומער 3) האבען זיך אריינגעריסען גנבים אויפברעכענדיג די טיר און ארויסגעגנבעט זאכען אויף עטליכע טויזענד זלאטיס.

(ב) אויף נייע ציגעל־גאס 3|5 אין דער זאקען־פאבריק פון שיינפעלד האבען גנבים ארויסגעגנבעט 100 טוץ זיידענע זאקען. דער פאבריקס־אייגענטימער שיינפעלד האט פערגעסען צו פערשליסען די פאבריק אויפ'ן 4 שטאק. א גאנצען טאג דיזשורידט א פארטיער אין פאבריק און ער האט גארנישט בעמערקט, דאסזעלבע אויך דער נאכט־סטרוזש, וועלכער האט צו הילף א הינט. דער היזק בעטרעפט עטליכע טויזענד זל.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג

לייוויקס „גולם" ביי די „ווילנער"

מעשה מיט הערשעלע אסטראפאליער — היינט צום לעצטען מאל

די הכנות צו דער ערשטער אויפפיהרונג פון לייוויקס „גולם" ביי די „ווילנער" קומען פאר זעהר אינטענסיוו. דאס שטיק איז רעזשיסאריש בעארבייט געוואָרען פאר דער ביהנע דורכ'ן בע־ריהמטען רעזשיסאר דוד הערמאן, וועלכער פיהרט אן מיט די פראבען וואס קומען איצט פאר צוויי מאל טעגליך.

די הויפטראלען זענען פערטיילט געוואָרען אויף פאלגענדען אופן: מהרל — י. ווייסליץ; גולם — ד. שאפירא; תנחום — קאמין; מארעאוש — נאטאן; בעטלער — בירנבוים, מאנסדארף, קורלענדער; דע־קאראציעס פראיעקטירט דער קונסטמאלער וו. וויינ־טרויב; מוזיק — הענעך קאהן.

צוליב די אינטענסיווע פראבען וועט דער „גולם" קענען אויפגעפיהרט ווערען גאר בקרוב, אזוי, אז דער אלטער רעפערטואר וועט ביי די „ווילנער" גצהן נאך א קורצע צייט. היינט, מאנ־טאג ווערט געשפילט ווערען צום לעצטען מאל די פרעכטיגע קאמעדיע פון מ. ליפשיץ „א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאליער".

געגאנגען מיט א האק און בעקומען מיט א מעסער

(2) זיגמונט יאזאיסקי פון וושעווינסקי 4 האט נישט געלעבט בשלום מיט דער פאמיליע קאמעל. יאזאראסקי איז געווען א מענש א דרייסטער און האט נישט ליב געהאט אפצולעגען זיינע בעשלוסען אויף שפעטער. ער האט דעריבער בערעכענט אז ס'איז געקומען די ריכטיגע צייט צו פערענדיגען זיינע חשבונות מיט די קאמעלס; האט ער גענומען א האק און איז אוועק אויף ריבנא 15, וואו ס'וואוינט פראנטישעק קאמעלא כדי מיט קאמעלא זיך אפ־צורעכענען.

קאמעלאס א שכן האט דערזעהען יאזוארסקין געהן מיט א האק און האט וועגען דעם מיטגעטיילט קאמעלאן. ביי איהם זענען פונקט געווען צו גאסט דער פאטער און א ברודער. זענען אלע דריי ארויס־געגאנגען און האבען מקבל פנים זיין דעם היטער מיט דער האק, ווען יאזוארסקי האט דערזעהען אלע 3 קאמעלאס צוזאמען, איז ביי איהם ארויס אבּיסעל דער רוש פון קאפ, ער האט אוועקגעווארפען די האק און גענומען מאכען פליטה, אבער די קאמעלאס האבען איהם נישט אבגעלאזט און האבען איהם אנגעיאגט ביי וושעווינסקא 24. דארט האבען זיי איהם געוויזען וואס זיי קענען און מכבד געווען מיט מעסערס און ווען ער איז געפאלען בעזינונגסלאז זיך מיט בלוט האבען זיי צוגענומען יאזוארסקיס האק און זענען זיך רוהיג אוועק ערגיץ כוסה'ענען, אי־בערלאזענדיג איהם א פערחלשטען.

מ'האט צו יאזוארסקין ארויסגערופען די פאגא־טאזיע. נאכ'ן ערטיילען איהם די ערשטע הילף האט מען איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

דייטשער קאנסולאט וועט היינט זיין געשלאסען

פון דייטשען קאנסולאט בעט מען אונז מיט־צוטיילען, אז דאס ביוראָ און די פעסער־אפטיילונג ביים קאנסולאט, וועט היינט זיין געשלאסען, ווייל אין דעם טאג ווערט געפייערט דער יאהר־טאג פון דער דייטשער קאנסטיטוציע.

רעזערוויסטען־איבונגען

ווער עס דארף זיך היינט שטעלען

היינט, מאנטאג דארפען זיך צושטעלען און לאקאל פון פ. ק. או. I (נאווא־טארגאווא 18): רעזערוו־שרעגאווצעס פון 1906, 1905, 1904, 1902, 1901 און 1899 וועלכע האבען געדינט אין לופט־פליה־אפטיילונגען, באלאנען־מי־ליטער, אויטא־ און טאבארען־מיליטער.

אונטעראפיצירען פון די זעלבע יאהרען וואס האבען געדינט אין ארטילעריע (פעלד־, בערג־, שווערער און שווערסטער)

עלטערע שרעגאווצעס פון 1904 י. פון די אויסגערעכנטע מינים ארטילעריע.

אויסערגעוועהנליכע איבעראשונג פאר'ן לאדזער פובליקום!

די פאפולערע און קאנקורענצלאזע פערפומעריע פירמע ד. מארקוס אין לאדז, פיעטריקאווער 59, טעל. 128-02, האט פארגעברייט איבעראשענדע סורפריזען פאר דער געעהרטער קונדשאפט. יעדער קונדע בעקומט ביים קלענסטען איינקויף געצלייך גראטיס א שטיק טואלעט־זייף מיט א שאכטעל שוה־פאסטע. אויסערדעם ווערען אלע קאסמעטישע אר־טיקלען בערעכענט צו שטרענגע פאבריקס־פרייזען. ווער עס קויפט ביי מיר איינמאל, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע. געדענקט די אדרעס.

וועלכע דייטשע באנקנאטען זענען גילטיג

דער דייטשער רענטען־באנק אין בערלין טיילט מיט: פאלגענדע באנקנאטען האבען דעם פולען ווערט אלס צאהלונגס־מיטעל: 1000, 500 און 100 דייטשע מארק אהן א בילד מיט'ן דאטום פון 1 נאוועמבער 1923 י.; 50 מארק מיט א פויערן־קאפ דאטום פון 20 מערץ 1925 י.; 10 מארק מיט א בילד פון א פויערטע, דאטום 3 יולי 1925 5 מארק מיט א בילד פון א דארפס־מיידעל, דאטום 2 יאנואר 1926 י.

בילעטען אויף דעם דיספוט וואס קומט פאר מיטוואך, דעם 13 אויגוסט, איבער

קדוש־השם

בעקומט מען אין דער קאסע פון פילהארמאניע. פרייז פון 50 גראשען אן. 18114

שלעגערייען

(ב) אויף זשעגלזשנא 2 האט איינער פון די לא־קאטארען אויף די טרעפ פערטשעפעט א פרוי, דער מאן האט זיך אנגענומען איהר כבוד און אזוי זיי ביידע זענען געווען שטארקער האט צווישען זיי אויס־געבראכען א קריגעריי, וואס איז באלד איבער אין א געשלעג, פאר די לאקאטארען האבען זיך אנגענו־מען זייערע פריינד און ס'האט נישט גענויערט לאנג ביז ס'איז געווארען א מאסען־שלאכט: אין דער ארבייט זענען אהעק מעסער, שטאנגען א. א. וו. און ערשט די אנגעקומענע פאליציי האט מיט גרוים מיה בערוהיגט די געמיטער פון די קריגס־צדדים.

מ'האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע און זי האט ערטיילט הילף דעם דריי און צוואנציג יאהריגען וולא־דיסלאוו שטשעפאניאק, צוויי און דרייסיג יאהריגען אטאן בענץ (ביידע פון זשעגלזשנא 2) קארל וויש־ניעווסקי (סומוויאנסקא דריי) און טעאדאר בענץ (קאנטנא 68).

טעלעגראמען

אנטיסעמיטען גרייטען זיך ענערגיש

צו דער וואהל־קאמפאניע אין רומעניע

בוקארעשט (יט"א). אין נאמען פון דער אנטיסעמיטישער סטודענטען־ליגע, האט האט איצט אפגעהאלטען איהרע בעראטונגען אין יאסי, האט פראפ. קוזא ארויסגעשיקט א פראטעסט־דעפעשע צום קעניג קארל געגען די רעפרעסיעס, וואס ווערען אנגעווענ־דעט לגבי די אנטיסעמיטען. די קאנפערענץ האט בעשלאסען צו נעהמען אן אקטיווען אנטייל אין די קומענדע פארלאמענט־וואהלען דורך ארויסשטעלען אי־גענע קאנדידאטען־ליסטעס. די קאנפערענץ האט אויך בעשלאסען ארויסצוגעבען א טעגליכע צייטונג אין בוקארעשט און אפצוהאלטען 2 קרייז־קאנפערענצען אין בעסאראביען, איין קאנפערענץ אויף בוקאווינע און די צווייטע אין טראנסילוואניען.

געשאסען א יודען אין ארץ־ישראל

ירושלים, 10 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אומ־בעקאנטע פערזאנען האבען היינט 3 מאל געשאסען אין שווער פערוואונדעט דעם יוד אלעקסאנדער גליקסאן פון נחלת יעקב אין עמק. די אנפאלער זענען נישט אנטדעקט געוואָרען.

בעריכט פון מאנדאט־קאמיסיע זאל די וואך פערעפענטליכט ווערען

גענף, 10 (י.ט.א. טעלעגראפיש) ווי י.ט.א. דערוויסט זיך, האט דער סעקרעטאריאט פון פעל־קערבונד דערהאלטען די בעמערקונגען פון דער בריטישער רעגירונג צו די מסקנות פון דער מאנ־דאט־קאמיסיע בנוגע ארץ־ישראל.

דער אויספיהרליכער בעריכט פון דער קא־מיסיע צוזאמען מיט די דאקומענטען זאלען פער־עפענטליכט ווערען סוף וואך.

דער יודישער קאמפאזיטאר טעאדאר ביליג געשטארבען

בוקארעשט (יט"א. נאך א לענגערער קראנק־הייט איז דא געשטארבען אין עלטער פון דריי און דרייסיג יאהר דער בעקאנטער יודישער קאמפאזיטאר טעאדאר ביליג.

רעקלאם־פובליציסט

י. איינפעלד

פיעטריקאווער 31

נעמט אויך אונטער אויסצוגלייכען אלערליי סכסוכים און בעטייליגט זיך אין בוררים־געריכטען.

שפרעכשעה'ן פון 5—8 אבענדס

טראגעדיע מיט א אלטער יודישער פרוי און איהר קראנקער טאכטער

וועלכע קיין לאנד וויל נישט ארייננלאזען

שוין א פאר מאנאטען אז אויף דעם בעריהמ־טען „טרעהרען אינזעל“ עלים איילאנד, פינסטערט אן אלטע יודישע מאמע מיט איהר קראנקער טאכ־טער, און מען ווייסט נישט, וואס צו טון מיט זיי.

שטאמען שטאמען זיי פון׳ם שטעטעל נארעליץ, אין פוילען, אבער אין גרער איבערקעהרעניש, וואס איז אין די לעצטע צוועלף יאהר פארגעקומען אין פוילען, זענען אין פיל שטעטלעך פערניכטעט גע־ווארען ארער פערלוירען געגאנגען א סך וויכטיגע אפיציעלע דאקומענטען, א.א. איבערקעהרעניש איז אויך פארגעקומען אין דעם שטעטעל נארעליץ, און היינט קענען די צוויי פרויען נישט ארויסקריגען פון דארטען קיין מעטריקעס וואס זאלען בעשטעטיגען זייער געבורט אין יענעם שטעטעל.

אין אמעריקא זענען די צוויי פרויען אפגעוועזען איבער 12 יאהר, אבער קיין בירגער זענען זיי נישט געווארען, ווען זיי זענען מיט דריי מאנאטען צוריק אפ־געפאהרען קיין פאלעסטינא האבען זיי אפילו נעד־קראגען ביי דער אמעריקאנער רעגירונג א שיין צו פענען קומען צוריק קיין אמעריקא, אבער ווען זיי זענען צוריקגעקומען האט מען זיי פערהאלטען אויף עלים איילענד, צוליב דער קראנקהייט פון דער טאכטער, וועלכע איז גייסטיג נישט נארמאל און מען לאזט זי נישט אריין אין לאנד.

די פראגע איז איצט בלויז: וואוהין זאל מען זיי שיקען? די פרויען זענען אנגעקומען מיט דער שיף „בערענגאריא“, פון דער קונארד ליניע. לויט דעם געזעץ איז די שיפס־קאמפאניע וועמעס שיף האט געבראכט די אימיגראנטען קיין אמעריקא, פעראנט־ווארטליך זיי צוריק אוועקצופיהרען פון אמעריקא. אין אבער די פראגע: אז די „בערענגאריא“ אדער אן אנדערער שיף פון דער קונארד ליניע, וועט צוריק אויפנעהמען די צוויי פרויען, וואו וועט זי זיי לאנ־דען? אין קיין פוילען, זייער געבורטס־לאנד, לאזט מען זיי נישט אריין; קיין אמעריקא — אויך נישט; קיין אנדער לאנד וועט אוודאי נישט ארייננלאזען צו זיך אן אלטע פרוי מיט א גייסטיג־קראנקער טאכטער.

און וואס־זשע וועט פון זיי ווערען? וואו וועט זי, די שיף זיך מיט זיי אהינטון?

עם איז א העכסט מערקווירדיגע ווילד־משו־נה׳דיגע טראגעדיע, עם קומט אוים, אז די צוויי פרויען וועלען זיך שוין זייער גאנץ לעבען מוזען אר־גט־שלעפען אויף דער ענגלישער שיף, די שיף וועט זיין זייער היים, זייער „פאטער־לאנד“ ווייל קיין אנדער היים קיין אנדער פאטערלאנד האבען זיי נישט.

פרוי יענטע מערניק, פון נארעליץ, פוילען איז מיט צוועלף יאהר צוריק געקומען קיין אמעד־ריקא צו איהר מאן אהרון מערניק, וועלכער איז א שמש פון דער חברה „תהלים כתר ישראל“ אין בראנזוויל. געקומען איז זי מיט איהרע קינדער, אבער אין טאכטער איז געקומען א צייט פאר איהר, און האט געוואוינט ביי איהר פאטער אין בראנזוויל.

אין אמעריקא איז זיי אוועק נישט שלעכט. דער אלטער מערניק האט געקויפט א הויז וואס ער האט פערשריבען אויף זיין נאמען און אויף זיין פרוי׳ס נאמען. אבער אין מיטען דערינען האט פאר־סירט א טרויעריגע זאך. די טאכטער, וואס איז געווען מיט׳ן פאטער איידער די מוטער איז געקומען אין פלוצלינג געווארען גייסטיג קראנק.

צוליב אט דער קראנקער מיידעל האבען זיך אנגעהויבען שרעקליכע מחלוקת׳ן אין דער מערניק־פאמיליע, די פאמיליע האט ס׳מיידעל געוואלט ארייננ־געבען אין אן אנשטאלט אין אמעריקא אבער די פערצער׳טע ...טע מאמע האט פון דעם זאך נישט געוואלט הערען. זי האט געהערט, אז אין אמע־ריקאנער אנשטאלטען בעהאנדעלט מען די קראנקע זעהר גרויזאם און הארצלאז, דערפאר אבער איז אין פאלעסטינא פערהאן א יודישער אנשטאלט וואו מען בעהאנדעלט גייסטיג־קראנקע מיט ליבע און רחמנות ביז מען היילט זיי אוים.

צוליב אט דער פראגע זענען פארגעקומען שטורעמדיגע קריגערייען אין דער מערניק־פאמיליע, ביז עס איז געקומען אזוי ווייט אז די צוויי אלטע זיבעציג יאהריגע מאטע־מאמע זענען זיך פונאנדער־געגאנגען און דריי יאהר נישט געוואוינט צוזאמען.

צום סוף אבער האט די אלטע מאמע אוים־געפיהרט איהרס: מען האט פערקויפט דאס הויז פאר פינף טויזענד דאלאר, דאס געלד האט געקראגען די פרוי, און מיט א דריי מאנאטען צוריק איז זי מיט איהר קראנקער טאכטער אפגעפאהרען קיין פאלעסטינא מיט דער שיף „מורעטאניא“ פון דער קונארד ליניע.

ווען די פרויען זענען אנגעקומען קיין חיפה, האט מען באלד בעשלאסען זיי צוריקצושיקען ווייל די קראנקע טאכטער האט מען אריינגעווארפען צווישען פערברעכער און אנדערע „אומגעווינשענע פרויען“, — ווייל אזוי פיהרט מען זיך דארטען מיט מענשען, וואס מען וויל ארויסשיקען פון לאנד. אין תפיסה איז די קראנקע טאכטער נאך מעהר קראנק געווארען.

בקיצור מען האט די צוויי פרויען צוריק ארויפגע־זעצט אויף דער „מורעטאניא“ וועלכע האט זיי אפגע־פיהרט קיין שערבורג, און שערבורג האט זיי איבער־גענומען די „בערענגאריא“ און זיי צוריקגעבראכט קיין ניו־יארק.

וואס די צוויי פרויען האבען זיך אויף דעם גאנגען ליידענוועג אנגעליטען, דער צער פון דער אלטער מאמע, די יסורים פון דער קראנקער טאכ־טער — דאס איז אוממעגליך ארויסצושרייבען.

איצט זענען זיי אין עלים איילענד. שוין לאנ־גע וואכען זיצען זיי דארט און ווארטען אויף עפעס א נס, וואס זאל זיי ראטעווען פון דער אייביגער רייזע איבער׳ן ים.

עס איז נאר דא איין האפנונג: נגארע, רחמנים, אזוי ווי עס איז דאך אומדענקבאר, אז מען וועט די צוויי פרויען לאזען זיך אייביג ארומשלעפען אויף א שיף איבער די ימ׳ען, איז קען זיין, אז מ׳זאל דירעקט פון וואשינגטאן זיך ארייננמישען און עפעס טון פאר די צוויי אומגליקליכע: אדער פאר זיי אויסווירקען אנ׳ערלויבניש צו פאהרען קיין פאלעסטינא אדער זיי ארייננלאזען קיין אמעריקא.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 4—7 אוונט.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“.

ביים דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פונ׳ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

859. ראשגאלד.

א דאך איבער א נייעם בנין מוז בעדעקט ווערען מיט פייער אויסהאלטענדער מאטעריאלען, פאר וועלכע דער ארטיקעל 188 פון דער פעראר־נונג פון מלוכה־פראקור־ענט וועגען בוי־רעכט אנער־קענט נאר דאכשטעקעס, בלאך, פאפע, גלאז, שיפער און צעמענט.

860. ה. ג.

אויב מיט׳ן בעל־מלאכה׳ס מאטעריאלען, וועגט דער חוב פערעלטערט נאכ׳ן יאהר. און פערעקער־פאל — נאך די 6 חדשים.

618. א נאר־העגדלער.

די דראהונגען האבען נישט קיין גרונד. לגבי א בעל־חוב, וועלכער איז עלטער, ווי 70 יאהר, קאן מען נישט אנווענדען קיין פּושיטום.

---

862. א געטרייער לעזער פון פולנאצנאר־נאם.

ס׳איז א פראגע וועגען, וואס פאר א ווערק שטאט ס׳האנדעלט זיך. אלענפאלס קיין אבראטאר־וועדשטייער דארפט איהר שוין זיכער נישט צאהלען.

863. אברהם ס.

קיין ספעציעלע געזעצע זענען פאר די נייע הייזער נישט געשאפען געווארען.

אמת, דער דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ איז טאקע פאר די נייע הייזער נישט פערפליכטענד. דערפאר זענען אבער פערפליכטענד די אלגעמיינע בעשטימונגען פון ציוויל־קאדעקס.

זאגט דאך דער ארטיקעל 1743 פון צ. ק. אבער בפירוש, אז אויב א לאקאטאר האט צא רעיענטאציען קאנטראקט אדער אפילו בלויז מיט א זיכערע דאטע, קאן מען איהם צוליב דעם וואס דאס הויז איז איבערגעגאנגען צו אן אנדער־ען האוויירט נישט עקסמיטירען.

---

864. א לעזער פון 11 ליסטאפאדא.

אויב אייער פרוי פיהרט א בעזונדער געד־שעפט און איז נישט אנגעוויזען אויף אייערע פער־דינסטען, מעג אפילו איהר געשעפט זיך געפונען נעבען אייער געמיינזאמער וואוינונג, קאן מען אין איהר געשעפט נישט לייגען קיין סעקוועסטער אויפ׳ן חשבון פון א׳ערע חובות.

---

865. שמעלצמאן פון פראנציסקאנער 49.

866. דאנצבערג.

867. י. מ. זילבערבערג.

868. א גרופע לאקאטארען פון בושעמסקער גאס נומער 99.

869. פ—טעג.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־זענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די ציטונג.

די אקציע פאר איבערגעבען איטאליען דעם מאנדאט איבער סיריען

אויך דער וואטיקאן בעמיהט זיך וועגען דעם

ביירוט, (יט״א) די דאזיגע מוזולמענישע פרעסע טיילט מיט, אז עס ווערט געפיהרט אנ׳אקציע, וואס בעצוועקט זיך צו געווינען די קריסטליכע עפענט־ליכקייט פאר׳ן געדאנק פון איבערגעבען איטאליען דעם מאנדאט איבער סיריען און לבנון. ווי די ציי־טונגען טיילען מיט, האט דער לאטייניש־ער פאט־ריארך געמאכט אין דער בעגלייטונג פון 6 גייסט־ליכע אנקאנגעטא א רייזע איבער סיריען. ווי עס איז אינפארמירט א געוויסער מאראניטישער פיהרער, וואס איז אנ׳אנהענגער פון דער פרא׳פ אנצוזישער אריענטאציע, מאנעווירט דער מאראניטישער פאט־ריארך און לבנון לטובת איטאליען. און דער זעלבער היכטונג ארבייטען א רייע אגענטען פון וואטיקא אין סיריען. די ציטונגען דערמאהנען, דאס ווען עס איז געשלאסען געווארען דער קאנקארדאט צווי־שען פויפסט און מוסאליני, האט מען פון וואטיקאן פערארדערט אויפצוהענגען אין די קאטויליש אינס־טיטוציעס אין סיריען די איטאליעניש פאהן אנ־שטאט דער פראנצויזישער. דאס האט ארויסגערופ־פען א פראנצויזיש־איטאליענישען ״שטרייט, וואס איז נאך ביז איצט נישט אויסגעגליכען געווארען. דער פויפסט בעשענקט אויך מיט אויסצייכנונגען גאנץ אפט א נפ׳יוסרייכע פערזענליכקייטען אין סיריען און לבנון.

דאס ערשטע מיידעל

פון ניקאלאי באגדאנאוו

***

אונזער קאמישע זאכען האט ער געדערט זעהר ערנסט, אנשטעלענדיג די פערמאכטע אויגען איין פונקט. החברה האבען עס נישט געקאנט פערטראגען און זיינע חברים האבען געלאכט נאך איידער ער האט געענדיגט.

— דאס אונזער פילאזאף־ניערבאר־שטש — דא־בעי די חברה, און ערקלערט — דער פילאזאף פון „ניערבארשטשען“. זיין פרוי איז א לעהרערין פון דייטש. אהער פאמיליע איז פומאהאליץ און דאס איז זיין גייסטגשאפטליכער פסעוודאנים.

א רזהוגער, וויסער, ווי אנאמתער דייטש, נאר זיינע אויגען זענען שווארציג, ווי ביי א ציגיינער. ווילער־באלשטש האט צו די ערקלערונגען פון די חברים זיך בעצויגען גלייכגילטיג.

ער האט שוין ערקלערט עפעס א נייע זאך צו די פערזאנטערעסירטע חברה.

באלד האט אלעמען ענטציקונג ארויסגערופען שטשוקין, וועלכער איז צוריקגעקעהרט אויף א ווע־לאסיפעד.

— ענדליך האב איך דעם וועלאסיפעד, מיך דא־בען איהם צונענומען ביי דעם פער־שאלטענעם מאר די צוועקען פון דער פערטיידיגונג... ער האט, ברי־דער, איינמאל אראפגעצויגען פון מיר די שטיוועל. פאר דעם וועלאסיפעד!

איך האב זיך איבערגעקלעקט מיט סאניע׳ן און איך דערמאהנט שטשוקינ׳ס פעווך אין אונזער „א־טשייקע“ און מיר האבען געקיכט פון געלעכטער.

שטשוקינ׳ס בעריכט איז געווען א דערציי־ענגדינגער. עס איז אנגעקומען צו הילף א מיליטעד־רישע אפטיילונג. מארגען וועט מען אונז פערבייטען. די סאלדאטען זענען אזוי מיד, אז מען האט די גלאזט אביסעל אויסשלאפען זיך. דער הויפט פון גארניזאן, קיטעלעוו, דארף אנקומען מארגען מיט זיין אפטיילונג. דער גאנצער אין ערטמיטט אין

פערגעהמט זיך מעהר נישט מיט „עוואקואציע“, נאר ער היט אפ די שפיילערס און די טהירען, וואו מען וועט זיך אממערדסטען נויטיגען אין הילף, אהין וועט מען זיי שיקען. די אדנונג אין שטאט האלט די אלט־גוואדרייאישע אפטיילונג, כדי צו שפיוען די יונג־גוואדרייאישע אפטיילונג, שיקט מען אריים א פעלד־קיך מיט א זאפאס שפייז.

הורא!! הורא! אט האט די קיך זיך מאכע בעהויזען אויפ׳ן וועג. און מיר, קוקענדיג אויף דער אנקומענדיגער קיך, האבען געשלינגען די שפייעכ׳ן נאך פלוצים געשריייען:

— מען געהט, מען געהט!! אט לויפען זיי איבער!

— און די אקאפעס, ברידער!! — פאטאפיטשעס פנים האט זיך ווידער פערענדערט: פון א הייבען און קיילעכדיגען איז זיין פנים געווארען שטרענג און שארף; זיינע אויגען איינגעריבען: די ברעמען גיסען זיך אין ניה. איך ווייס נישט, פארוואס ער האט א וואקס געטאן זיין הוטעל אויף דער ערד. פערוואדפען די פלאנגדע האר פון שטערן, ליפט ער אין די אקאפעס און לאדט אן אויפ׳ן וועג דעם רעוואלווער.

איך פאל צו צום בוקס, און זעה — די לאנקעס האבען אויפגעלעבט. פון אלע זייטען, פון וואלד, פון רעכטס און פון לינקס, לויפען צו אונז מענשען, און פעלצלעך, שינעלען און אהן שינעלען.

שטשוקין איז אוועקגעלאפען אויפ׳ן וועלאסיפעד מיטצומעלדען וועגען דעם.

— וויערבארשטש, סאיז שרעקליך? — דאס זיין שכן א שטארך געטאן דעם יונגען פילאזאף.

— א האר נישט, צי דען שרעק איך זיך פאר׳ן טויט? די מאטעריע לעבט אייביג און פאלענדיג זיך פונאנדער, ווערט זי פערוואנדעלט אין אנדערע פא־רעמען. פון וואנען ווייסען מיר? אפשר איז דעם שטיס לויים, אייגענעמישט מיט מיסט, נישט ווייניגער אנגע־נעהם צו עקזיסטירען, ווי מיר, און מיין איצטיגער איבערקעהר...

נישט קוקענדיג אויף דעם שרעק, וואס איז גע־קומען אלץ נעהנטער, האבען אונזערע חברה, דער־הערענדיג די ווערטער, א לאך געטאן.

— וואס איז שייך מיר — האט, נאכמאכענדיג איהם, זיך אפגערופען א שווארץ בדחנ׳ל, וועלכער האט מעהר פון אלעמען אפגעלאכט פון איהם — וואלט איך וויכער בעסער געוואלט זיין אט א דער פויגעל, איידער זיין די, ווען די באנדיטען וועלען דיך כאפען!!

פון אט די פיהליכע שמועסען האבען מיר זיך א נעהם געטאן צום שיסען מיט א שפאסיגען כאראקטער. סקען איבער׳ן אויסוועהן. אונזער היימע שיסעריי האט אבער וועניג געווירקט אויף די באנדיטען: איך האב בשום אופן נישט בעמערקט, אז איינער פון זיי זאל פאלען.

איך האב גוט געצילעוועט, (נאר זיי זענען געלאפען, שלפאלענדיג צו דער ערד שוסענדיג און ווידער איבערשפרינ־גענדיג. ווי נאר די צילעוועסט זיך אז אויף דעם, וואס לויפט — ער ליגט שוין; צילעוועסט זיך אין ליגענדיגען — שפרינגט ער אויף, דער פערשאלטענער, און לויפט ווייטער!! און די לייבען פון אלע זייטען!! דערפאר האט די חברה בעפאלען אינאוני־זוהנגקייט: מיר האבען געשאסען אויסער־געהעגליך שנעל. עס האט זיך בעקומען א צומערניש איז די העגד און די שיסעריי איז געווען, ווי מען וואלט זיך געשפילט... אט זענען זיי שוין זעהר נאהנט. מיר הערען זייער געלעכטער. מען קאן שוין זעהען זיי־ערע שווייסיגע פנימער, שווארצע צופעגנטע מיילער און ביי איינעם אפילו אנ׳אייגנגעל אין אויער. אט איז א גרויסער אראבער, שפרינגט בארוויס, פאכ־כענדיג זיך מיט א פלעשעל.

— טראגט זיך אפ, פערשאלטענע בלוט... אנט־לויפט... און אייער מאמעס מאמען... גיגעהט זיך, איך וועל אייך דער־הרג׳ענען!!

— א גראנאט... א גראנאט — האב איך דער־הערט ארום. איך האב אנגעצילעוועט, אויסגעשאסען און כאטש איך בין נאהענט לעבען איהם, און אזא־די קייל אזא קליינע און ס׳איז נישט גיינג צו טרע־פען!! א מינוט — און איך האב דערהערט דעם הויש פון א גראנאט און דער אויפרייס האט צוטראגען אבער מיין קאפ א ים מיט שטיקלעך. ווען איך האב אנ׳גענוקט פון דער אקאפע, האט דער באנדיט זיך פערמאסטען מיט׳ן אנדערען גראנאט...

— אי... צום טייוועל... אי!! — אלע האבען דערזעהען דעם בלייכען קאסטוצקי, וועלכער האט זיך אנגעכאפט פאר׳ן קאפ און איז אפגעלאפען שפרינ־גענדיג. פון צווישען זיינע פינגער האט געגאסען בלוט. קוקענדיג אויף איהם, זענען די חברים ארוים פון די אקאפעס און, זיך בעהאלטענדיג אונטער די בוי־מער, האבען זיי גענומען אפטרעטען צום הייזעל. מיר איז געווען שרעקליך צו בלייבען אין דער אקאפע, בין איך אויך ארויסגעשפרונגען נאך זיי. הינטער א בוים, נישט ווייט, האב איך דערזעהן סאניע׳ן, וועלכע האט זיך געצילעוועט אין באנדיט, פערבייסענדיג א ליפ און פערדושמעוועדיג נישט דעם יונגען, נאר דעם לינקען אויג. זי איז געווען בלייך פון אנשטרענגונג. אין אהר גאנצער פיגור, אין אהר אנשטרענגונג, אין דער פערביסענער ליפ איז געווען אזאויסענגע־וועהנליכע פעולה צו טרעפען. ס׳האט זיך דער־הערט א שאס, און דער באנדיט איז מיט א דולעד־יי און מיט שמייכענדער שוים אויף די ליפען אוועג־פאלען. איך האב מיינע אויגען נישט געגלויבט נישט ווייט פון מיר האב איך דערזעהן דעם פילאזאף ווילער־באלשטש. ער האט רוהיג ארייגעלייגט קוילען אין רעוואלווער. פון זיין רעוואלווער איז געגאנגען א פרייש רויכעל. מיר האבען זיך איבערגעקוקט.

— צוריק, טייטאלים, צוריק, אין די אקאפעס מען וועט אונז צוזייסען אויף קאשע!! — האט גע־שריען פאטאפאוויטש, וועהענדיג מיט דער הענט פאלט אום אינטער די ביימער.

און דוקא די דראטען האבען זיך געריסען צו אונז די אנגעלאפענע באנדיטען און נישט געקאנט דערקריכען. צוליב לויפען אין די אקאפעס איז גע־ווען שרעקליך. די דינע דראטען איז געווען א שוואכע שוץ. איינער, א גרויסער, איז א פעלצעל, איז דורכ־געקראכען און איבערגעלאזט אויף די דראטען א האלבען פעלצעל און עס איז פערבליבען א גאליע שטיקעל צוצלו׳פען.

אויף איין מינוט האט פאר אונז א בליץ געטאן א שרעקליך בילד. א געוואונדעטער באנדיט האט אנ־געכאפט דעם ביקס און זיך געלאזט אויפ׳ן בלייכען נעלען, ווי א קאטשקע, וויערבארשטש...

פון וואנען איז ער אנגעקומען?

(פארזעצונג קומט).

טשאַרלי טשאַפּלין און דאָס אָרימע מיידעל

אַ פּאַסירונג, וואָס טשאַפּלין אַליין דערצעהלט

טשאַפּלין האָט ליב שטענדיג איבערצוחזר'ן אַ געוויסע פּאַסירונג, וואָס האָט זיך מיט אים געטראָפען. עס האָט צו טאָן מיט אַ בעגעגעניש מיט אַן אָרימער מיידעל, וועלכע האָט נישט געוואוסט ווער ער איז. יעדעס מאָל, וואָס ער דערצעהלט די געשיכטע, דערצעהלט ער אַביסעל אַנדערש. ווי ער דערצעהלט זי געוועהנליך, איז עס אַזוי:

„איך האָב זיך איינמאָל בעקענט מיט אַ שעהנער קעהנער מיידעלע. זי האָט פערלאָנגט קומען סאָרע-וואָסער, איך בין אַהין אַריינגעלאָפען אויסטרינקען סאָדע-וואַסער. איך האָב נישט געהאַט קיין רעקעל אָרער קיין שנייפּעל אויף זיך, מיין העמדעל איז געווען אַפּגעשפּריצט און איבער דריי טעג האָב איך נישט ראַזירט. איך בין פעמאָלט געווען איז זעהר נישט קיין פרעהליכער שטימונג און בין אַהין אין יענעם געוועלב פּשוט אויס לאַנגווייליגקייט.

פּונקט, ווען איך האָב געענדיגט טרינקען מיין וואַסער, האָט דאָס מיידעל געהאַלטען ביים פערלאָזען דאָס געוועלב, זי האָט צו מיר פריינדליך געשמייכעלט, ווען זי האָט מיר דערלאַנגט מיין טרונק, האָב איך זיך צו איהר אָפּגערופען:

„קען איך אייך אַביסעל בעגלייטען?

„געוויס", האָט זי געענטפערט.

„וואו אַרבייט איהר?" — האָט זי מיר געפרעגט.

„ביי ראַבינסאָן, ביי די שיך, איצט האָב איך אורלויב, האָב איך איהר דערצעהלט.

— איהר, האָט א גוטען אורלויב האַ?" — האָט דאָס מיידעל מיך מיט בעוואונדערונג בעטראַכט.

„יאָ, דעם ערשטען אָקטאָבער הויב איך אָן קריגען 30 דאָלאַר א וואָך. אזוי שנעל ווי איך בין געקומען קיין האָליוואָוד האָב איך דעם פּאָסטען בעקומען."

„דו ביסט מזל'דיג", האָט ס'מיידעל איהם בעוואונדערט, „מיין ברודער האָט דאָ נישט געקאָנט קריגען קיין אַרבייט גאַנצע 4 מאָנאַטען. עס איז דאָ שווער צו קריגען אַרבייט. ווען מען איז דאָ פרעמד.

— יאָ, ביסט גערעכט, האָט טשאַפּלין צוגעגעבען.

זיי האָבען ביידע זיך אָפּגעשטעלט ביי אַ געוועלב, וואו האָבען זיך געווען אויסגעשטעלט אין פענסטער.

דער היט איז שעהן, אָט יענער וואָס קאָסט 6 דאָלאַר, האָט טשאַפּלין זיך אָפּגערופען.

זי איז וואונדערבאַר, אָבער קיין הוט איז דער וועלט איז נישט ווערט אזוי פיל געלד, ווען מען דאַרף מאַכען אַ לעבען פון דערלאַנגען סאָדע-וואַסער. איך געה זיך מיינע איינענע היטלען.

טשאַפּלין האָט בעוואונדערט דעם הוט וואָס זי האָט געטראָגען, איהר אייגענע אַרבייט.

איך האָב קיינמאָל נישט געזעהען אַ שעהנערע מיידעל, ווי יענע מיידעל", דערצעהלט טשאַפּלין, „זי האָט געהאַט שעהנע רויטליך-ברוינע האָר. זיי האָבען געל'זיכטען אונטער איהר היטעלע. זי האָט געהאַט א קליינעם מויל און גרויסע בלויע אויגען, וואָס האָבען אזוי ווי געהאַלטען ווי פרעגען פראַגעס, מיר זענען צוגעגאַנגען צו א קליינעם פּאַרק און זיך אַוועקגעזעצט אויף א קליינעם בענקעל. איך האָב מיין היטעל אַרונטערגערוקט איבער מיינע אויגען, כדי קיינער זאָל מיך נישט דערקענען, און דאָס מיידעל האָט מיך דערצעהלט וועגען זיך און איהרע צרות.

היר געפעלט קאַליפאָרניע? — האָב איך איהר געפרעגט.

— יאָ, מיר האָבען געהאַט אזוי פיל צרות אין דער היים, אין אַיאָוואַ, אַז איך בין געווען גליקליך אַוועקצופאָהרען. דער טאַטע האָט געהאַט אַ גרויסע פאַרם, אָבער פלוצלונג האָט זיך אַלץ איבערגעקעהרט קאַפּויר.

עפּעס שלעכטעס האָט געמוזט פּאַסירען, ווייל ביים געדאַנק אליין האָט זי אויפגעשוידערט. איך האָב געבעטען דעם געשפּרעך:

איך וואָלט זיך וועלען מיט דיר טרעפען אַמאָל אין אָוונד, מיר וואָלטען געקענט זיין פריינד.

איך וואָלט דיך געליבט, האָט זי געענטפערט, אויב דו וואָלסט נאָר געווען גוט צו מיר.

זי האָט דאָס געזאָגט אזוי טרויעריג, אַז איך האָב אָפּגעקעהרט מיין קאָפּ, טרערען האָבען זיך מיר געשטעלט אין די אויגען.

איך וועל אפשר די טעג מוזען צוריקפאָהרען קיין איאָוואַ, — האָט זי דערצעהלט, „מיין פאָטער, מען האָט איהם צוגענומען, ער האָט געליטען פון א זונען-שלאַג, און ער איז איצט קראַנק.

עס איז באמת'ן שלעכט, איך פערשטעה, איך פערשטעה, — האָט טשאַפּלין איהר פערזיכערט.

„זי האָט אויף מיר געקוקט מיט ברייט צו־עפענטע אויגען, און איך האָב בעשלאָסען, אַז איך וועל פאַר איהר זיין אַן אמת'ער פריינד.

לאָמיר געהן כאַפּען אַ ביס, — האָב איך איהר פאָרגעלעגט. זי האָט איינגעשטימט און מיר זענען אַוועק. ווען מיר זענען צוגעקומען צו א קאַפע, האָט זי געוואָלט אַהין אַריין. איך האָב איהר געזאָגט, אַז איך וויל אַהין נישט געהן, אַז איך האָב א בעסערען פּלאַץ, די אַלעקסאַנדריאַ.

פון פערוואונדערונג האָט זי קוים אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם:

ניין, עס איז צו הויך, דער מאַהלצייט וואָרט וועט דיך אָפּקאָסטען אַ וואָך געהאַלט, — האָט זי איהם געזאָגט.

איך האָב זי איבערגערעדט. מיר זענען אַריין. מיר האָבען גוט פערבראַכט, זי האָט פערגעסען, וואו זי געפינט זיך און האָט מיר דערצעהלט וועגען איהר היים.

און איך האָב איהר דערצעהלט ווי איך האָב אַמאָל שיער געקויפט א גרויס פאַרם פון חזירים און האָב געוואָלט ווערען א פאַרמער. איך האָב עס גערעכענט טון אידער איך בין אַריין אין די קינאָס, און איך האָב שיער נישט אויסגעזאָגט ווער איך בין. איך האָב זיך אָבער געכאַפּט בעצייטענס.

מיר זענען געזעסען דאָרט אַ היבשע ווייל און מיר זענען געוואָרען געהענטערער און פריינדליכער, ביז נאָרמאַ טאַלמעדוש איז אַנגעקומען. זי איז צוגעלאָפען צו מיר און האָט זיך אָפּגערופען: „העלאָ, טשאַרלי טשאַפּלין!" און אזוי האָט זיך עס געענדיגט. דאָס מיידעל האָט זיך אויף טויט דערשראָקען און האָט אַ וואָרט נישט געקענט אַרויסרעדען, ווען איך האָב זי פאָרגעשטעלט פאַר דער אַקטריסע. זי האָט זיך אויף אַ מינוט ענטשולדיגט און..."

טשאַפּלינס שטימע איז געוואָרען אומעטיג. זי איז קיינמאָל נישט צוריקגעקומען. זי איז אויך קיינמאָל נישט צוריקגעקומען צו דער אַרבייט אין יענעם געוועלב און איך האָב קיין שפּור פון איהר נאָכט געקענט געפינען. און אזוי האָט זיך עס גע ענדיגט".

פון היגיענישען און כשר'ן רעסטאָראַן אויף וואָסקאָדניאַ 39

דער איינציגער היגיענישער און כשר'ער רעסטאָראַן אויף וואָסקאָדניאַ 39, פּראַנט, 2-טער שטאָק גיט גרויס טעגליך געזונדע און געשמאַקהאַפטע מיטאָגען צו ביליגע פּרייזען און האָט זיך שוין קונה שם געווען מיט זיין ערשטקלאַסיגער קיך, וואָס געפינט זיך אונטער דער פּערזענליכער אָנפיהרונג פון איגענטימער **הערמאַן לעווינסקי.**

סאָלידע בעדינונג. געדענקט דעם אַדרעס

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

איינציגע גאַסטראָלען פון די ליבלינגס-אַרטיסטען

וויערא קאַניעווסקא און פּאָול ברייטמאַן

הייגט, מאָנטאַג, דעם 11-טען אויגוסט, 9 אָוונט, די בעליבטע פּיעסע

דאָס פּענסיאָן-מיידעל

אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ

ראָלען: לילי — קאַניעווסקא. אָרענשטיין — ברייטמאַן.

דינסטאַג, דעם 12-טען, 9 אָוונד, די זעהר אויסגענומענע אָפּערעטע

רייזעלע פון יאַפּאַן

אין 3 אַקטען פון סיגאַל.

ראָלען: רייזעלע — קאַניעווסקא. קאַפּיטאַן — ברייטמאַן.

25 № געזאַנג **25 № געזאַנג**

פּרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

אין די פאָרשטעלונגען בעטייליגט זיך דער ניי-אַנגאַזשירטער אַרטיסט מ. הילסבערג

ס'נעמען אַנטייל פּרויען: בעזמאַן, דיכטענבערג, ליבאָמסקא, נערה, פּאָדערמאַן. מענער: אַריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, נייהויז, ראַקאָוו. דיריג. ל. זעלמאַן. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמ.

אַנאָנס! די נאָהנטסטע פּרעמיערע דער גרויסער אָפּערעטען-שלאַגער **„איציקעל קאָזאַק"**

די פערשאָלטענע ירושה

קיצור פון ראָמאַן

אין א גרויסער וועלט-שטאָט האָט א געוויסער שאַלדעמאַר גוטערמאַן אויסגעבויט א ריזיגע הויז, אין וועלכען עס האָבען זיך געפונען די פּרעכטיגסטע לאָקאַלען און די הערליכסטע ביוראָ'ס און וואוינונגען. דאָס הויז איז געווען איינע פון די וועלטבעסטע זעהענסווירדיגקייטען אין דער שטאָט.

אין א געוויסען מאָמענט אָבער האָט מען דאָס הויז אַנגעהויבען אויסמיידען און ווייכען, ווי א ווייסטע קללה האָט אין איהם אַריין, און דער הערליכער בנין איז געשטאַנען, ווי א ביזער נעשפּענסט אין דער גאַס.

ביז לביתו, ווערט פריהער דערצעהלט, אז אין דער שטאָט-שער טורמע האָט מען בעפרייט א יונגען אַנאַרעסטאַנט מיטן נאָמען מאַרקוס קאַשטאַן, וועלכער איז אַפּגעזעסען אין דער טורמע פיר יאָהר מיט זיבען חדשים פאַר א גנבה. ער האָט נישט געהאַט קיין חשק בעפרייט צו ווערען, ווייל ער האָט עפּעס מורא געהאַט פאַר דער פריי... און — אין דערוועלבער נאַכט האָט מען טאַקע געפונען אַנ'אויפגעהאַנגענעם אין וועלדעל לעב'ן דער שטאָט.

עס איז כדאי צו וויסען, אז ביי גוטערמאַנען אַרבייט אַלס פּריוואַט-סעקרעטאַרין א יונג מיידעל, א יתומה, מערי קאַרן, וועלכע האָט א נאָהענטען פריינד, אַנ'איינציגען בעשיצער — לעאָן שטיינמאַן. דער פּאַלעבאַס איהרער איז א צוריקגעהאַלטענער געהיימניספולער מענש, און אין א געוויסען מאָמענט פערטרויט זיך מערי פאַר לעאָנען, אז עפּעס האָט זי מורא פאַר גוטערמאַנען:

לעאָן בעט ב' יימערין, אז זי זאָל זיך אין יעדער פערלעגענהייט ווענדען צו איהם, ער וועט זי... [illegible]

גרויסער ראָמאַן פון ליידענשאַפט, ליבע און פערברעכען (3

דריי ברידער מיט די נעמען מאַקס, מאָריץ און מאַטעס, מיט'ן צונאָמען „די דרייַ מאַלפּעס", פאַר וועלכע מען דאַרף זיך היטען.

און איצט לייענט ווייטער

— הי אַלט וואָס זענט איהר, לעאָן? — האָט מערי נייגעריג א פרעג געטון.

— איך בין אַלט צוויי-און-דרייסיג, און איהר דריי-און-דרייסיג, דאָס הייסט, אַז ס'איז די סאַמע ריכטיגע פּראָפּאָרץ... ווי מיינט איהר?

— איך מיין און רעד איצט גאַנץ ערנסט! איהר קענט א סך פערשיידענע מענשען, און אין לעבען איז שוין אייך אויסגעקומען צוזאַמענצוטרעפען זיך מיט פערשיידענע פּאַרען... זאָגט מיר, וואָס זענט איהר געווען, איידער איהר זענט געוואָרען זשורנאַליסט?

— ס'איז נישט וויכטיג וואָס — האָט לעאָן א שמייכעל געטון — דער עיקר איז: מען לעבט!

— אפשר זענט איהר גערעכט — האָט דאָס מיידעל א שמייכעל געטון — אַז עס אמת, אַז איהר האָט א סך בעקאַנטע?

— אַ, די מיליאָנען! — האָט לעאָן גאַווה'דיג אויסגערופען — קיין איינער אָבער פון זיי וועט מיר נישט שענקען א גראָשען, אויב איך וועל ווערען אַנ'אָרימאַן... אַ'אַ איז שוין ווייער מענשליכע נאַטור!... גו... און איצט האָב איך נישט קיין חשק צו שיידען זיך מיט אייך. אָבער — מיר האָבען זיך פערגעסען ביים פריהשטיק, און גוטערמאַן וועט אַרויס פון די כלים, ווען איהר זאָלט באַלד נישט אַוועק צו דער אַרבייט.

מערי האָט געכאַפּט א בליק אויפ'ן האַנט-זייגערל און אויסגערופען:

— מיין גאָט! כדאַב שוין פערשפּעטיגט אויף צוואַנציג מינוט. לעאָן איהר וועט א נעוואָלדינער פּלאַפּלער.

ער האָט זיך מיט איהר געזעגענט ביים בראַנדענעם טויער פון'ם פּרעכטיגען בנין, און בענגליווערטענדיג דאָס מיידעל מיט די אויגען, איז ער אַוועק פון'ם הויז.

ער איז אַריין אין דעם נאָהענטסטען אַפּטייק, און אַנטעלעפאָנירט אין אויספאָרשונגס-אַמט וואו ער האָט אַרויסגערופען צום טעלעפאָן דעם עלטערען אינספּעקטאָר ראַפּאַלסקי.

זיך האָט ער אַנגעגעבען אַלס לעאָנאַרד שטיינמאַן פון דעם אַדוואָקאַטען-ביוראָ „שטיינמאַן".

קאַפּיטעל דריי

„די דינסטע ליפּען אויף דער וועלט"...

ווען מערי איז אַריין אין איהר צימער, האָט זי דערזעהן אַז אויף דער טיש פון גוטערמאַנס קאַבינעט האָט געלעגט דאָס בלעטעל „פּערגאַמענט".

אַז דאָס דאָזיגע בלעטעל איז געהאַנגען אויף דער טיר, אַז עס געווען א סימן אַז קיינער אין דער וועלט טאָר גוטערמאַנען נישט שטערען אין זיין אַרבייט.

מערי האָט נישט געהאַט קיין סך וואָס צו טון, האָט זי זיך אַוועקגעזעצט און פּלוצים געכאַפּט זיך ביי אַנ'אויסערגעוועהנליכער זאַך, ווי דהיינו, אַז זי טראַכט וועגען לעאָנען...

זעלבסטפערשטענדליך איז דאָך לעאָן געווען אַ זעהר וואויל'ער יונג.

ער איז אָבער ווייט געווען פון צו זיין איהר אידעאַל, מחמת — ערשטענס, האָט ער זיך מיט גאָרנישט נישט אויסגעצייכענט, און צווייטענס איז ער געווען א געלער ווי א קאַנאַרעק...

געלע האָר, מיינע טייערע, איז דאָך א שרעק ליכע זאַך!

וואָס קען נאָך זיין וועניגער ראָמאַנטישער ווי א געלער מאַנספערשוין!?

און פּונדעסטוועגען — איז דאָך דער לעאָן געווען אַנ'אויסערגעוועהנליך ליבער פערשוין.

פון זיין זייט איז דאָך געווען אזוי שוין פאַרצלעגען איהר זיין פּריוואַטשאַפט... הגם צוליב וואָס ער האָט עס געטון, האָט מערי נישט געקאָנט פערשטעהן.

דאָ, אין דער גרויסער שטאָט וואוינען טויזענדער איינזאַמע מיידלעך און — גאָרנישט...

מערי האָט געטראַכט, אַז לעאָן מוז זיין א גוטער זשורנאַליסט, כאָטש אויך וועגען זיין אַרבייט האָט זי געהאַט א קנאַפּע אהנונג.

אויף איהרע פראַגען האָט ער איהר געהאַט געענטפערט, אַז ער איז א פרייער פויגעל, וואָס דאָס הייסט, אַז ער אַרבייט נישט בעשטענדיג אין א בעשטימטער צייטונג, נאָר — אין אַלע צייטונגען, וואָס „קויפען זיין אַרבייט".

דערביי האָט ער געלאַכט און געגעבען איהר צו פערקלערען, אַז זיין „סחורה" בעשטעהט אין געבען פערשיידענע צייטונגס-ידיעות אַז אפט זענען עס פערשיידענע נאָטיצען אהן אונטערשריפט, און — אַז עס איז, מיט איין וואָרט, א רעשטעל נאַרישקייטען וואָס עס לוינט זיך נישט צו לייענען, וואָס עס איז דאָס רוב אויסגעזויגען פון פינגער א.אַ.וו.

מערי האָט דעריבער טאַקע נישט פערשטאַנען הלמאי ער פערקלענערט דעם ווערט פון זיין פאַך — צי איז עס איבערגעטריבענע בעשיידענקייט, צי א מין נישט וועלען זאָגען דעם אמת.

ניכער פון אַלץ האָט זיך עס דערקלערט מערמט, וואָס ער בעציהט זיך צו זיין בערוף פּונקט אזוי ווי ער בעציהט זיך צו זיך גופא. ד.ה. שפּאַסיש, נאַרגלאָז און מיט א געלעכטער'ל...

צייטענווייז פלעגט זי איבעראַשט ווערען פון זיין ענטשלאָסענקייט, פעסטקייט פון כאַראַקטער, און דרייסטקייט פון געדאַנק.

וואָס מעהר אַלץ זי האָט געטראַכט וועגען איהם וועגען לעאָנען, אַלץ מעהר קלערעניש איז ער פאַר איהר געווען.

און אָט — בעת זי האָט אזוי געטראַכט וועגען דעם יונגען בחור, איז איהר פריינטליכען בעשיצער, האָט זיך איהר פּאַלעבאַס, וואַלדעמאַר גוטערמאַן אויסגעטענהט מיט א געוויסען פערשוין, וואָס זיין אַנקומען האָט איהם געוואונגען אויפצוהענגען אויף דער טיר פון זיין קאַבינעט דאָס בלעטעל מיט דער אויפשריפט: „פּערגאַמענט".

(פאָרטזעצונג קומט).

הײַנט פּרעמיערע! "דעם מאַנ'ס רעכט"

גרויסער עראָטישער פילם, וואָס איז זיינערצייט געווען אַן'עפענטליכער משפט אויף דאָס טעמע: צי געהער ד' חופּה=נאַכט דעם מאַן? רעזשי Fitzmaurice. דראַמע פון לעבען פון אַמעריקאַנער מיליאָנערען א. ג.

אין די הויפּטראָלען:

BILLIE DOVE i ROD LA ROCQUE

אויסער'ן פּראָגראַם: פלאָרענצישער כאָר וועט אויספיהרען א רייהע לידער און אַריעס פון דער אָפּערע „CARMEN"

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

די ערשטע לאָדזער גוט-בעקאַנטע פאַבריק פון פאַטענטירטע פעלד-בעטען

מאַכט בעקאַנט, אַז צוליב'ן קריזיס האָבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסאַרבייטונגען

ווי: פעלד=בעטען, פעלד=בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאַקעס טאַבאַרעטקעס און האַמאַקעס

אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע „Palma-Patent", פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף פיל יאָהרען.

אַכטונג: פאָדערט איבעראַל פעלד-בעטען נור מיט דער מאַרקע „Palma - Patent"

מיט אַכטונג פירמע „PALMA-PATENT"

אינה. שוואַרצאַווסקי

פולנאַצנאַ 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאַר פּראָווינץ - בעדייטענדע ראַבאַטען.

איך זוך אַ געוועלב מיט אַ שטוב און אַ קיך אין דער געגענד פּאַסאַזש שולץ, גדאַנסקאַ, פּאָנסקאַ אין דער אומגעגענד אויף אַ קאַפּיטאַל-געוועלב. צו ווענדען זיך קאָנסטאַנטינער 26 ביי צוקער.

אַ קוואַליפיצירטער שטריקער צו קראַפּט פע-דע אַרבייט ווי אויך אַ שפּולערין ווע-רען געזוכט. צו ערפאַהרען אין אַדמיג. 8110

אכטונג, שטעפּער-געזעלען!

אַ פּאַמאַצניק ריכטצוועער ווערט געזוכט פון זאַפאַרט ביי מאַראַוויעצקי 5 פּלאַץ וואָלנאָשטשי 5

אַ צוקערבייע אויף שענקעוויטשאַ גאַס בעשטעהענד פון אַ גע-וועלב מיט אַ שטוב און אַ קיך מיט זעמטליכע איינריכטונגען איז פּרייז-ווירדיג איבערצוגעבען. צו ערפאַרן שענקעוויטשאַ 29 אין פריזיר-אַנשטאַלט.

וואוינונגען

צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען און אויך 2 הויכע גרויסע קעלער-שטיבען מיט עלעקטריע אויף פראַנצישקאַנער גאַס. צו ערפאַהרען אויף אַלעקסאַנ-דריסקאַ 9 (מרדכי גבאים גאַס) ביי א. צוקערמאַן

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט=פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעם פאַר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיסן

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראַך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם כוס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל גומענע הײל-באַנדאַזשען אויסגעצייכנעט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מייגע בעהאַנדלונג און פון דײַטשען פּראָפעסאָר-דאָקטאָר בראָכגרעזינג בעזונגען זיכער דעם שוואַרסטען און געפעהרליכסטען בראָך. אויך פאַר הויקערס לײַמונגען מיט הײל-באַרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פיס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

שטפּפּאַנגט פון 9 ביז 1 בײַטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוועבד.

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר ב"ר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אוים דעם בעסטען דאַנק דעם הערן ד"ר. י. ראַפּאָפּאָרט, ספּעציאַליסט פאַר בראָך, וועלכער געהמט אָן אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 29, פּראָנט 2. שט. פאַר זיין בעוויזענהאַפטען פערלענען מיר אַ גומענעם הייל-באַנדאַזש לויט זיין מעטאָדע, האָב געליטען אויף בראָך 20 יאָהר און אַ דאַנק איהם בין איך היינט געראַטעוועט אַזוי, אַז כ'קען איהם יעדען אָנצייגען מיט עמפּפעהלע.

Dr. BERGHOF Arzt.

לעזט!

אכטונג! אכטונג!

קאָנקורענץ=פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקו-מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע זענען די פּריי-זען אין מיין פאָטאָגראַפישע אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי

12	שטיק („Express pictures")	זל.	2
6	„ פאַסט-פאָטאָגראַפיעס	„	2
6	„ פאַסט- „ ברוין	„	6
6	„ „ אויף זייד	„	8

אכטונג! צו א ½ טוץ זיידענע פאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אכטונג!

אַן'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך א פערסויף פון ראַהמען

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג „PARISIEN" קונסט=אַנשטאַלט

פראַנצישקאַנער 30.

אלע סוחרים

מוזען וויסען, דאָס קלויזולעס, זאַבאַזיפּעטשעניעס, ווי אויך פערשעפטיגטע אויפ'ן סמך פון אַרט. 72 ווערט ערלעדיגט אין 24 שעה

ביורא „וועסטאַ", צעגעלניאַנאַ 43

שויז ערשינען

דער אויגוסט-נומער

פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

„אילוסטרירטער פוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין

מיט אַרטיקלען פון: דצפ. ד"ר י. ראָזענבלאַט, ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער, אָסקאַר בערמאַן, סטאַראָסטאַ אַלעקסי רזשעווסקי, נ. שפּעט, נאָטאַרליניק עדוואַרד ראָסעט, אלי באַרוכין, יוליאַן טובים, אַדוו. פּיאָטר קאָן, מיעטשיסלאַוו ברוין, אַדאַם קאַנאַרסקי, מאַגיסטער יוזעף ליטווין א. אַ.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט

פּרייז 75 גראָשען.

צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

פּאָראַדניאַ

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים=ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט=קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל=קאַבינעט קאָסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונעד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

– בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

אזיי

יעדען קוואַנטום שטעלען מיר צו פּעטריקאָווער 116 טעל. 190-48, פּאָלור=ניאַווא 22 טעל. 191-26

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש	תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו	תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו	תא:

קענען נישט איבערגעבען דאָס רע-יעלקייט פון דער וועלט - בעוואוסטער

ריעכטסקאָנסולענטען=ביוראָ פון ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, ווענען דירות און אַרענדע ראַזיצמעשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג ל. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און רענטגענישער קאַבינעט.

זשעראָמסקי 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונעד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן ק'	4½—5½
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 4½-5
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און וועגער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירנפעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שמעראַלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. פּסיכאָ-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַל. איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּערע. אויף פּערלען און וויזשען און שטאַט. און לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי-סטאַראָפּאָלסקאַ

צאָהן-אַרצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציהן, קראָנען, מאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 227-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגיערזשער 17, פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאָלאָג אַקושער

זגערזשער 11

טעלעפאָן 134—72

נעמט אָן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאַנאַטאָ" אַגראַדאָווא 10 פון 12—1

פאָהרען אויף א ראָווער

קענסטו זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם בעוואוס-טען וועלאָדראָם, קאָנסטאַנטינער 16

אָפען פון 9 פריה ביז 11 אָוונעד. עס ווערען אָנגענומען סאַליר און ביליג אויסגעפירט זעמט-ליכע רעפּעראַטורען. צו בעקומען אַלערליי ראָווער=טיילען. עס ווערען אויסגעבאָרגט ערסט-קלאַסיגע ראָווערן אויף אויספלוגן אויף שעה'ן און טעג

אין דער לעטשניצע 17 זגיערסקאַ 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט= ווענערישער קאַבינעט

אונטער דער ליטונג פון

ד"ר ה. רױשאַנער

די מעבעלישע

שלאָסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאַשין-רעפּאַ-ראַטורען, שווייסונגען, צופּאַסונג פון מאַשינען-טיילען מיט גאַראַנטיע און :—: געגען ביליגען פּרייז :—:

J. REDER, Łódź

1 קאָנסטאַנטינער 11 (רוג זאַכאָדניאַ)

פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

כירורגישע וועכבעריז קליניק „SANATO"

אַגראַדאָווא 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פּרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

איינענע פּראָצאַוניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: קלאַרקעס אויף פלאַטפוסען, קינסטליכע גערעטען א. אַ וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ

אַבאָנאַמענטס=פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 5—6 זל. אַ חודש אין אויסלאַנד – 8 זל. פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען=פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40	„	„	„ 60—	„	4
נאָכ'ן טעקסט—12	„	„	„ 18—	„	8

פאַר סולימעטער-שורה: ... 50 פּראָצ. טייערער. אויטל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman